

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
Ι Δ Ρ Υ Μ Α

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

ΣΟΦΙΑ ΑΡΟΥΤΣΙΔΟΥ

Α.Μ.: 2012018

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΕΑΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί το τελευταίο και το πιο προσωπικό κομμάτι των σπουδών ενός φοιτητή. Είναι μια ουσιώδης ευκαιρία για έναν τελειόφοιτο να εμβαθύνει τις γνώσεις του σε ένα συγκεκριμένο επιστημονικό ζήτημα και να οργανώσει μεθοδικά τον τρόπο και την συλλογιστική που χρειάζεται στο μέλλον να προσεγγίσει και να φέρει εις πέρας μια ανάλογη επικείμενη επαγγελματική πρόκληση. Η πτυχιακή εργασία, ως τελευταίο σκαλοπάτι της πυραμίδας που λέγεται ολοκληρωμένη εκπαίδευση, είναι ο επίλογος μιας δημιουργικής και πλούσιας σε γνωστικό περιεχόμενο, η ενότητα που ονομάζεται κύκλος σπουδών. Οι γνώσεις που απομοιώθηκαν όλα αυτά τα χρόνια τις φοίτησης μου στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών (κατεύθυνση Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας) είναι αναμφίβολα σημαντικές και ο τρόπος σκέψης που διδάχτηκα ένα σημαντικό εφόδιο τόσο για την επαγγελματική όσο και για την προσωπική μου ζωή. Αισθάνομαι πλήρης και συνάμα ευτυχισμένη που βρέθηκα τα έδρανα αυτής της Σχολής, έχοντας ως μέντορες μου ένα τόσο υψηλού επίπεδου καταρτισμένο επιστημονικό σύνολο, τους καθηγητές της Σχολής μας. Ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου κ. Μαυρέα. Ιδιαίτερα για την δυνατότητα που μου παρείχε να εργαστώ στο συγκεκριμένο θέμα και για το ενδιαφέρον που μου κέντρισε στα πλαίσια πραγματοποίησης αυτής της εργασίας. Επιπλέον αξιοσημείωτη είναι η πολύτιμη καθοδήγηση, η εμπιστοσύνη και εκτίμηση που μου έδειξε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....</u>	<u>6</u>
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</u>	<u>7</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</u>	
<u>1.ΑΝΑΠΗΡΙΑ.....</u>	<u>.....</u>
<u>1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ-ΑΝΑΠΗΡΟΣ- ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....</u>	<u>9</u>
<u>1.2 ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ.....</u>	<u>10</u>
<u>1.3 ΕΙΔΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ.....</u>	<u>.....</u>
<u>1.3.1 ΝΟΗΤΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ.....</u>	<u>12</u>
<u>1.3.2 ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.....</u>	<u>12</u>
<u>1.3.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΡΑΣΗΣ.....</u>	<u>14</u>
<u>1.3.4 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ.....</u>	<u>14</u>
<u>1.3.5 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ.....</u>	<u>15</u>
<u>1.3.6 ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ..</u>	<u>15</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2</u>	
<u>2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....</u>	<u>.....</u>
<u>2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .....</u>	<u>17</u>
<u>2.2 ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ .....</u>	<u>18</u>
<u>2.3 ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ .....</u>	<u>18</u>
<u>2.3.1 ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ.....</u>	<u>19</u>
<u>2.3.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ Ή ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.....</u>	<u>19</u>
<u>2.3.3 ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....</u>	<u>20</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</u>	
<u>3.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....</u>	<u>.....</u>
<u>3.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....</u>	<u>23</u>

<u>3.2 ΕΙΔΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΟ</u>	<u>23</u>
<u>3.3 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ</u>	<u>24</u>
<u>3.4 ΤΥΠΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ</u>	<u>26</u>
<u>3.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ</u>	<u>26</u>
<u>3.6 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ</u>	<u>28</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</u>	
<u>4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ</u>	
<u>4.1 ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ</u>	<u>29</u>
<u>4.2 ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ</u>	<u>31</u>
<u>4.3 Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ</u>	<u>33</u>
<u>4.3.1 ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ, ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u>	<u>34</u>
<u>4.3.2 ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u>	<u>35</u>
<u>4.3.3 ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ</u>	<u>35</u>
<u>4.4 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ</u>	<u>37</u>
<u>4.5 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ</u>	<u>38</u>
<u>4.6 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ</u>	<u>39</u>
<u>4.7 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΥΡΩΠΗ</u>	<u>40</u>
<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ</u>	<u>43</u>
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	<u>45</u>
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	<u>47</u>

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Db : ΝΤΕΣΙΜΠΕΛ
- ΑΜΕΑ : ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
- ΕΟΚ : Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
- ΕΑΕ : ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΟΗΕ : ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
- ΠΟΥ (ή WHO) : ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ζήτημα των ατόμων με αναπηρία έχει απασχολήσει τις ανθρώπινες κοινωνίες από τα πρώτα στάδια της εμφάνισής τους και συνεχίζει να τις απασχολεί μέχρι σήμερα. Οι διακρίσεις άμεσες ή έμμεσες έχουν χαρακτηριστεί από την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία ως αδίκημα και η επιστημονική κοινότητα διερευνά το θέμα με στόχο την πρόληψη αλλά και την εξάλειψη του στιγματισμού και των προκαταλήψεων. Παρότι τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει πολλά βήματα προόδου, με την αναγνώριση του αναπηρικού κινήματος, την θεσμική κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους και την εφαρμογή προγραμμάτων, η κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες δεν έχει εξελιχθεί ικανοποιητικά.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τα ποσοστά των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, σύμφωνα με τις ήδη υπάρχουσες καταγραφές της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και της Eurostat. Επίσης, η παρούσα εργασία αναφέρει τα είδη αναπηρίας, καθώς και τα κοινωνικό-δημογραφικά των αναπήρων. Ωστόσο, δεν υπάρχουν καταγραφές σχετικά με την γεωγραφική διασπορά των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα, και θα ήταν σημαντικό στο μέλλον να υπάρξει μια τέτοια έρευνα.

Συγκεκριμένα η παρούσα εργασία αποτελείται από δυο μέρη, δηλ. το θεωρητικό και το μέρος της παρουσίασης των δεδομένων, τα οποία διαρθρώνονται ισόποσα σε **τέσσερα** κεφάλαια.

Το **πρώτο** κεφάλαιο αναφέρεται στους εννοιολογικούς προσδιορισμούς της αναπηρίας, στην ταξινόμηση όρων σχετικά με την αναπηρία κ.λπ., ενώ παρουσιάζεται ο προσδιορισμός της αναπηρίας σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ., τον Ο.Η.Ε και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, γίνεται αναφορά στα άτομα με ειδικές ανάγκες σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τα διάφορα μοντέλα ερμηνείας της αναπηρίας, αλλά και τα είδη αναπηρίας.

Στο **δεύτερο** κεφάλαιο αναφέρονται γενικά στοιχεία για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση των Α.Μ.Ε.Α.. Τι αυτή περιλαμβάνει και ποιες είναι οι μονάδες ειδικής αγωγής.

Στο **τρίτο** και **τέταρτο** κεφάλαιο αναφέρεται η περίπτωση της Ελλάδας και γενικά της Ευρώπης. Σύμφωνα με τις καταγραφές της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και της Eurostat παρουσιάζονται τα ποσοστά των προβλημάτων υγείας ή αναπηρίας, η εκπαίδευση, η απασχόληση και τα γενικά κοινωνικό-δημογραφικά των Α.Μ.Ε.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ-ΑΝΑΠΗΡΟΣ- ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ειδική κατηγορία του πληθυσμού η οποία περισσότερο από κάθε άλλη βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από το στενό οικογενειακό περιβάλλον για την ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο. Η αναπηρία αποτελεί διεθνώς ένα από τα πολυσυζητημένα και συνεχώς επίκαιρα θέματα της κοινωνίας. Υπάρχουν παρά πολλοί ορισμοί που θα μπορούσαμε να ορίσουμε ανάλογα με την οπτική γωνία, όπου την βλέπει ο κάθε άνθρωπος, ο κάθε επιστήμονας ή ο οποιοσδήποτε άλλος έχει την κατάλληλη γνώση του αντικειμένου για τις έννοιες άτομα με ειδικές ανάγκες, αναπηρία και ανάπηρος. Κάποιοι από αυτούς αναφέρονται παρακάτω.

Γενικά, ο όρος αναπηρία αναφέρεται κυρίως στον περιορισμό της κοινής δραστηριότητας λόγου, άμεσης αντίληψης, λόγω σωματικής ή πνευματικής βλάβης του ανθρώπου. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, άτομα με ειδικές ανάγκες θεωρούνται όλα τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρή μειονεξία που προκύπτει από φυσική ή διανοητική βλάβη. Για να θεωρηθεί αυτός ο ορισμός “σωστός” θα πρέπει να ορίσουμε τις έννοιες βλάβη, μειονέκτημα, ανικανότητα και ελάττωμα (σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας).

Βλάβη ορίζεται οποιαδήποτε απώλεια ή ανωμαλία ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής δομής ή λειτουργίας. Μειονέκτημα θεωρείται κάθε απώλεια ουσίας ή αλλοίωσης μιας δομής ή μιας ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής λειτουργίας. Η ανεπάρκεια αντιστοιχεί στην τραυματική όψη του μειονεκτήματος και μπορεί να είναι μια προσωρινή ή διαρκής κατάσταση. Συνεπώς, δεν είναι απαραίτητο ότι το άτομο είναι άρρωστο.

Ανικανότητα ορίζεται σε κάθε μερική ή ολική ελάττωση της ικανότητας να επιλέξει μια δραστηριότητα με συγκεκριμένο τρόπο ή μέσα στα όρια που θέτουμε ως φυσιολογικά για έναν άνθρωπο. Τέλος, το ελάττωμα είναι αποτέλεσμα μιας ανεπάρκειας ή ανικανότητας που περιορίζει την εκπλήρωση ενός φυσιολογικού ρόλου, που είναι λογικός για το άτομο αυτό.

Σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΗΕ ο όρος ανάπηρος αναφέρεται σε οποιοδήποτε άτομο δεν μπορεί να εξασφαλίσει μόνο του τις ανάγκες μιας φυσιολογικής ζωής. Ο όρος αναπηρία περιλαμβάνει τα άτομα με σοβαρές ανεπάρκειες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των βλαβών των αισθήσεων, ή σε διανοητικές ή ψυχικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας, η οποία θεωρείται κανονική για έναν άνθρωπο σύμφωνα με το συμβούλιο των υπουργών της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Στο άρθρο 32 του Ν. 1566/1985 αναφέρεται ότι: «Άτομα με ειδικές ανάγκες θεωρούνται κατά την έννοια αυτού του νόμου, τα πρόσωπα τα οποία από οργανικά, ψυχικά ή κοινωνικά αίτια παρουσιάζουν καθυστερήσεις, αναπηρίες ή διαταραχές στη γενικότερη ψυχοσωματική κατάσταση ή στις επιμέρους λειτουργίες τους και σε βαθμό που δυσκολεύεται ή παρεμποδίζεται σοβαρά η παρακολούθηση της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, η δυνατότητα ένταξής τους στην παραγωγική διαδικασία και η αλληλοαποδοχή τους με το κοινωνικό σύνολο».

Επίσης, άτομα με ειδικές ανάγκες χαρακτηρίζονται εκείνα τα άτομα τα οποία δυσκολεύονται στο να εξασφαλίσουν μόνα τους μερικώς ή ολικώς, τις ανάγκες της καθημερινής τους ζωής, λόγω κάποιας μειονεξίας σωματικής ή διανοητικής ανεξάρτητα με τη μορφή και το χρόνο που εκδηλώνεται.¹

1.2 ΜΟΝΤΕΛΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Υπάρχουν διάφορες ερμηνείες και προσεγγίσεις της αναπηρίας²:

α) Το ιατρικό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο η αναπηρία θεωρείται ως πρόβλημα του ατόμου, το οποίο προέρχεται από ασθένεια, τραύμα ή άλλη κατάσταση υγείας, η οποία απαιτεί ιατρική φροντίδα. Η φροντίδα αυτή παρέχεται στο άτομο από τους ειδικούς επιστήμονες. Στην περίπτωση που η

---

¹Σταθόπουλος Π., Κοινωνική Πρόνοια, μια γενική θεώρηση, Έλλην, Αθήνα 1996

²W.H.O

αναπηρία του ατόμου δεν θεραπευθεί, η συμπεριφορά και η προσαρμογή του ατόμου μεταβάλλεται.

β) Το κοινωνικό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο η αναπηρία δεν θεωρείται ως ατομικό χαρακτηριστικό, αλλά μάλλον ως αποτέλεσμα ενός συνόλου καταστάσεων που προκαλούνται από τις κοινωνικές συνθήκες. Επομένως, η αντιμετώπιση της αναπηρίας απαιτεί κοινωνική δράση και θεωρείται συλλογική ευθύνη της κοινωνίας η πλήρης συμμετοχή του αναπήρου ατόμου σε όλους τους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας.

1.3 ΕΙΔΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Αφού ορίσαμε τις παραπάνω της έννοιες, στη συνέχεια θα αναλύσουμε τα είδη αναπηρίας, καθώς και τα κοινωνικό-δημογραφικά στοιχεία των ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας στην Ελλάδα και έπειτα στην Ευρώπη. Γενικά τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά αναφέρονται στο φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και την οικογενειακή κατάσταση των αναπήρων. Αρχικά να διευκρινίσουμε ότι το πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας ταξινομείται ως προς το χρόνο εκδήλωσης και μπορεί να είναι εκ γενετής ή να προκλήθηκε αργότερα λόγω κάποιου ατυχήματος ή από κληρονομικά αίτια. Οι αναπηρίες δεν είναι όλες στον ίδιο βαθμό και με τον ίδιο τρόπο μειωτικές.

Επίσης, οι περισσότερες αναφορές για την αναπηρία καταλήγουν στα εξής συμπεράσματα :

- Η αναπηρία υπάρχει εκ γενετής ή εμφανίζεται αργότερα
- Η αναπηρία είναι μια λειτουργική βλάβη και ότι η ζωή του αναπήρου δυσχεραίνεται ουσιαστικά λόγω της αναπηρίας του
- Η αναπηρία αυτή είναι συνέπεια παραμορφώσεων, βλάβης ή διαφόρων τραυματικών επιδράσεων στην ανάπτυξη ή τις λειτουργίες των συστημάτων στάσης ή κίνησης.
- Ο κοινωνικός περίγυρος αντιδρά αρνητικά στην εμφάνιση του αναπήρου.³

---

³Ζωνίου- Σιδερα Α. Το άτομο με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία, Νεφέλη 1987.

Γενικά οι κατηγορίες των Α.Μ.Ε.Α αναφέρονται στα προβλήματα όρασης, ακοή, κινητικά προβλήματα ή μετασωματικές δυσλειτουργίες. Επίσης συμπεριλαμβάνονται τα άτομα με σοβαρές χρόνιες ανίατες ασθένειες και πιο συγκεκριμένα είναι οι εξής:

1. Νοητική στέρηση

Συμφώνα με την Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ορίζεται η νοητική στέρηση, ότι είναι μια κατάσταση καθυστερημένης ή ατελούς ανάπτυξης της νόησης, που χαρακτηρίζεται από διαταραχή των δεξιοτήτων, οι οποίες εκδηλώνονται στην διάρκεια της αναπτυξιακής περιόδου και οι οποίες συμβάλλουν στο συνολικό επίπεδο της νοημοσύνης, δηλαδή των γνωστικών, γλωσσικών, κινητικών και κοινωνικών ικανοτήτων.

Ανάλογα με την βαρύτητά της, η νοητική στέρηση ταξινομείται ως εξής :

- Οριακή νοητική στέρηση
- Ήπια ή ελαφρά νοητική στέρηση
- Μέτρια νοητική στέρηση
- Σοβαρή νοητική στέρηση
- Βάρια νοητική στέρηση

Η διαδικασία της νοητικής εξέλιξης καθυστερεί πολλές φορές και δεν έχουμε την ίδια ωρίμανση στα χρονικά όρια που καθορίζονται στα φυσιολογικά άτομα. Η εκτίμηση του νοητικού δυναμικού πολλές φορές είναι ιδιαίτερα δύσκολη λόγω της βαρείας κινητικής κατάστασης και των σοβαρών προβλημάτων επικοινωνίας που μπορεί να συνυπάρχουν.

2. Κινητικά προβλήματα

Άτομα με κινητικά προβλήματα είναι τα άτομα τα οποία παρουσιάζουν μικρή ή μεγάλη δυσχέρεια στην κίνηση, κάποιου ή κάποιων μελών του σώματος τους⁴.

---

⁴ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΙΝΔΙΑ ΑμεΑ

Η κατηγορία αυτή είναι η πολυπληθέστερη. Τα κινητικά προβλήματα μπορεί να είναι εκ γενετής, λόγω κάποιου ατυχήματος ή λόγω κάποιας σοβαρής ασθένειας.

Μορφές κινητικής αναπηρίας είναι οι εξής :

- Παραπληγία, είναι η παράλυση του κάτω τμήματος του σώματος δηλαδή και των δυο ποδιών.
- Τετραπληγία, είναι η παράλυση και των τεσσάρων άκρων.
- Ημιπληγία, παράλυση της μιας πλευράς του σώματος.
- Ακρωτηριασμοί, είναι η αφαίρεση ενός μέλους, ενός τμήματος του σώματος ή ενός οργάνου.
- Κακώσεις νωτιαίου μυελού, είναι μια βλάβη που προκαλείτε στα νεύρα του νωτιαίου μυελού.
- Σκλήρυνση κατά πλάκας, είναι μια σοβαρή ασθένεια αδρανοποίησης του εγκεφάλου και του νωτιαίου μυελού.
- Μυοπάθεια, πρόκειται για παθήσεις του μυϊκού συστήματος όπου οφείλεται σε διάφορα αίτια.
- Εγκεφαλική παράλυση, είναι εγκεφαλικό τραύμα το οποίο επηρεάζει αρνητικά την κινητικότητα ενός ατόμου.
- Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, είναι η εκτεταμένη βλάβη του εγκεφάλου με ή χωρίς κάταγμα του κρανίου. Οφείλονται κυρίως σε τροχαία και εργατικά ατυχήματα.
- Πολιομυελίτιδα, είναι ιογενής λοίμωξη, η οποία αναγνωρίζεται συνήθως από την οξεία έναρξη χαλαρής παράλυσης.

Οι παθήσεις που προκαλούν κινητική αναπηρία άλλοτε είναι εμφανείς με την γέννηση και άλλοτε αναπτύσσονται αργότερα.

Οι κυριότερες είναι:

- ✓ Συγγενείς παθήσεις
- ✓ Κληρονομικές παθήσεις
- ✓ Έλλειψη μελών ή τμημάτων αυτών
- ✓ Υποπλασίες και ατροφίες αυτών
- ✓ Ημιμελικές δυσπλασίες
- ✓ Νευρομυϊκές παθήσεις
- ✓ Μεταβολικά νοσήματα

- ✓ Αρθρίτιδες
- ✓ Αρθρογρύπωση
- ✓ Ατελής οστεογένεση
- ✓ Διάφορα σύνδρομα με εκδηλώσεις και από το κινητικό σύστημα
- ✓ Κακώσεις – κατάγματα.⁵

3. Προβλήματα όρασης

Δεδομένου ότι η αναπηρία λόγω τυφλότητας διαφέρει ανάλογα με την κατάσταση και το ποσοστό αναπηρίας. Συμφώνα με τον Ν.958/1979 τυφλό θεωρείται το άτομο που στερείται εντελώς την όραση του και από τους δυο οφθαλμούς.

- Αμιγείς όπου είναι μερική τύφλωση
- Συνόδους είναι η κατηγορία όπου ανήκει το πρόβλημα του στραβισμού και αλλού είδους τέτοιων προβλημάτων

Οι διαταραχές του οφθαλμοκινητικού ελέγχου προκαλούν στραβισμό. Το πρόβλημα στραβισμού πρέπει συνηθέστερα να έχει χειρουργική αντιμετώπιση όταν ο στράβισος πλέον σταθεροποιηθεί.

4. Προβλήματα ακοής

Τα προβλήματα ακοής είναι ποικίλα και μπορεί να αφορούν στην διαφορετική αντίληψη έντασης και τόνου της φωνής, τη δυνατότητα διάκρισης της φωνής όταν υπάρχει κάποιος θόρυβος στο οικείο περιβάλλον ή στο εντοπίσει το άτομο με προβλήματα ακοής το σημείο όπου έρχεται ο ήχος.

Η κώφωση αποτελεί μια εκ των δυο μορφών αισθητηριακής αναπηρίας .Τα άτομα με κώφωση διακρίνονται σε δυο κατηγορίες :

- Αμιγείς (κώφωση- βαρηκοΐα >50db.)
Κωφοί, χαρακτηρίζονται τα άτομα τα όποια δεν μπορούν να αντιληφτούν και να κατανοήσουν ηχητικά μηνύματα. Σε αυτά τα άτομα ο

---

⁵http://www.e-yliko.gr/amea/prakseis_epeaek/Exidikeysi.pdf 20/08/2016

βαθμός ακουστικής απώλειας μπορεί και να ξεπερνά ακόμα και τα 70 db⁶.

- ο Συνοδές (βαρηκοΐα περίπου 20-50 db)

Βαρηκοΐα είναι έλλειμμα ακοής λόγω αισθητηριακού προβλήματος με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην ομιλία. Η βαρηκοΐα είναι τύπου αγωγιμότητας - που οφείλεται στις συχνές προσβολές οξείας πυώδους ή εκκριτικής ωτίτιδας - ή νευροαισθητήριος βαρηκοΐα.⁷

Βαρήκοο, χαρακτηρίζεται ένα άτομο, όταν μπορεί με δυσκολία να αντιληφτεί και να κατανοήσει ηχητικά μηνύματα μόνο μέσω της ακοής του, με χρήση ή μη ακουστικής υποστήριξης. Η ακουστική απώλεια στα άτομα με βαρηκοΐα ορίζεται στον βαθμό των 35dB έως 69 db⁸.

5. Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες

Ο όρος «μαθησιακές δυσκολίες» αποτελεί μια «γενική κατηγορία» στην οποία εντάσσονται παιδιά που δυσκολεύονται και φαίνεται να μην διαθέτουν τις απαραίτητες εκείνες ικανότητες με τις οποίες να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται επαρκώς στις σχολικές απαιτήσεις.

Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες είναι οι εξής :

- ο Δυσλεξία
- ο Δυσλεκτικού τύπου διαταραχές
- ο Δυσπραγία –αδεξιότητα
- ο Διαταραχές συμπεριφοράς

6. Όσοι πάσχουν από ψυχικές νόσους και συναισθηματικές αναστολές.

Η ψυχική διαταραχή αφορά τα συμπτώματα και τις εμπειρίες η οποίες προκαλούν προβλήματα στη σκέψη, στο συναίσθημα στη συμπεριφορά του ανθρώπου αλλά και στην επικοινωνία με τους άλλους. Η κατάθλιψη και η σχιζοφρένεια είναι μερικά από τα παραδείγματα ψυχικής υγείας. Τα

---

⁶ΝΤΕΣΙΜΠΕΛ

⁷http://www.e-yliko.gr/amea/prakseis_epeaek/Exidikeysi.pdf 25/08/2016

⁸Λαμπροπούλου, 1999β. Frisina, 1974. Moores, 2007

προβλήματα ψυχικής υγείας θεωρούνται διαταραχές και αυτό επηρεάζει την λειτουργικότητα του ατόμου. Οι διάφορες ψυχικές διαταραχές εκδηλώνονται με μια ποικιλία συμπτωμάτων όπως είναι η ψυχική ένταση, η συναισθητική αστάθεια, η διαταραγμένη συμπεριφορά, η έκπτωση της μνήμης, η μειωμένη επίγνωση της πραγματικότητας, οι ψευδαισθήσεις ή οι παραληρητικές ιδέες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Η ειδική αγωγή είναι κλάδος των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών και έχει αντικείμενο μελέτης από επιστημολογικής πλευράς στον άνθρωπο⁹. Η εκπαίδευση αποτελεί ένα από τα βασικότερα κοινωνικά δικαιώματα που έχει ο κάθε άνθρωπος, ειδικότερα για τα Α.Μ.Ε.Α είναι ένας τομέας ιδιαίτερος. Μέσω της εκπαίδευσης τους δίνεται μια ευκαιρία, ώστε να μπορέσουν να αξιοποιήσουν στο μέγιστο τις δυνατότητες τους. Επίσης, η παρεχομένη γνώση και οι δεξιότητες όπου δέχονται να έχουν αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Η εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται από το κράτος δωρεάν σε δημόσια σχολεία. Το άτομο δίχως αναπηρία, όπως και το άτομο με αναπηρία, για να αναγνωρίσει ότι διαθέτει ίση αξία με τον άλλον απαιτείται να δεχτεί την κατάλληλη εκπαίδευση. Η εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία οφείλει να περιλαμβάνει ένα σύνολο πρακτικών και αντίστοιχων αντιλήψεων που να βασίζονται στην παραδοχή ότι όλα τα παιδιά έχουν το ίδιο δικαίωμα να ωφελούνται στο μέγιστο από τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές εμπειρίες.¹⁰

Με τον όρο ειδική αγωγή εννοείται κυρίως η διδασκαλία και διαπαιδαγώγηση των ειδικών παιδιών με ειδικά μέσα και μεθόδους. Ειδικότερα, ειδική αγωγή σημαίνει, την υποβοήθηση και την ωρίμανση, την εναρμόνιση και την ολοκλήρωση της προσωπικότητας του ειδικού ατόμου, καθώς και τον εξοπλισμό του με γνώσεις και δεξιότητες μέσα στα όρια του βαθμού της απόκλισης και εξελικτικών του δυνατοτήτων, ώστε να ενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο και να αισθάνεται ισότιμο.

---

⁹Δ.Στασινού, Βιβλιογραφία για την Ειδική Αγωγή 1924-1984, Παν. Ιωαννίνων,1985.

¹⁰Onaga, E.E. &Martoccio, Dynamic and Uncertain Pathways between Early Childhood Inclusion. Policy and Practice International Journal of Child Care and Education Policy ,2008

2.2 ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο (Ν. 3699, ΦΕΚ 199/2-10-2008) για την εκπαίδευση παιδιών με αναπηρία στην Ελλάδα, προβλέπονται τα εξής:

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση είναι το σύνολο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους μαθητές με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η πολιτεία δεσμεύεται να κατοχυρώνει και να αναβαθμίζει διαρκώς τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας και να μεριμνά για την παροχή δωρεάν δημόσιας ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στους αναπήρους όλων των ηλικιών και για όλα τα στάδια και τις εκπαιδευτικές βαθμίδες

Η ΕΑΕ¹¹ περιλαμβάνει:

- σχολικές μονάδες ειδικής εκπαίδευσης με κατάλληλες κτιριολογικές υποδομές,
- προγράμματα συνεκπαίδευσης,
- προγράμματα διδασκαλίας στο σπίτι,
- τις αναγκαίες διαγνωστικές, αξιολογικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες.

Επίσης, σύμφωνα με τον νόμο 2817/2000 ο οποίος ακολουθεί προγενέστερος του νόμου 1566/85 αναφέρεται ότι τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι τα άτομα τα οποία έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης λόγο κάποιων διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων.

2.3 ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Μονάδες ειδικής αγωγής που εκπαιδεύουν τον μαθητικό αυτό πληθυσμό αποτελούν οι ακόλουθες σχολικές δομές :

A. Αυτοτελή ειδικά σχολεία

---

¹¹ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

- Ειδικά σχολεία για παιδιά που υστερούν νοητικά.
  - Τα σχολεία αυτά δέχονται παιδιά που έχουν δείκτη νοημοσύνης (Δ.Ν.) κάτω από ενδεικτικό όριο 75.
- Ειδικά σχολεία για τυφλά παιδιά.
- Ειδικά σχολεία για βαρήκοα και κωφά παιδιά.
- Ειδικά σχολεία για σωματικά ανάπηρα παιδιά.

Τα σχολεία των τριών αυτών κατηγοριών ειδικής αγωγής δέχονται μαθητές, οι οποίοι, λόγω του βαθμού της ψυχοσωματικής τους απόκλισης, δεν είναι σε θέση να φοιτήσουν αποτελεσματικά σε κανονικό σχολείο.

- Ειδικά σχολεία για συναισθηματικά αποκλίνοντα και κοινωνικά δυσπροσάρμοστα άτομα.

Τα σχολεία αυτά δέχονται παιδιά, τα οποία, παρουσιάζουν συναισθηματικές διαταραχές και προβλήματα προσαρμογής, ποικίλης αιτιολογίας, που παρεμποδίζουν τη φοίτηση τους σε κανονικά σχολεία.

- Ειδικά σχολεία για ψυχικώς ασθενή παιδιά. Σ' αυτά εγγράφονται μαθητές με σοβαρές ψυχικές ασθένειες που δεν τους επιτρέπουν την παρακολούθηση των κανονικών σχολικών προγραμμάτων.
- Πολυδύναμα κέντρα ειδικής αγωγής. Στα κέντρα αυτά ασκείται αγωγή σε περισσότερες από μια κατηγορίες αποκλινόντων ατόμων.

Απόλυτα ακριβείς απογραφές, τόσο στο σύνολο όσο και κατά κατηγορία του μαθητικού και φοιτητικού πληθυσμού στις χώρες μέλη της Ε.Ε. και ειδικά στην Ελλάδα δεν υπάρχουν.¹²

B. Ειδικές τάξεις ή τμήματα ειδικής αγωγής

Πρόκειται για ειδικές σχολικές τάξεις ή τμήματα κανονικών εκπαιδευτικών μονάδων, στα οποία ασκείται ειδική αγωγή. Στις ειδικές τάξεις ή τμήματα ειδικής αγωγής φοιτούν διάφορων περιπτώσεων αποκλίνοντες μαθητές που

¹²Μ.Νικολάου, Φύλο, αναπηρία και επαγγελματική εκπαίδευση, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2008

είναι εγγεγραμμένοι στο κανονικό σχολείο, στο οποίο ανήκει οργανικά η ειδική τάξη. Στο τμήμα αυτό της ειδικής αγωγής μπορούν να φοιτούν και μαθητές γειτονικών σχολείων, οι οποίοι παρουσιάζουν κάποια προβλήματα στη σχολική τους συμπεριφορά. Αναφέρουμε συγκεκριμένες περιπτώσεις: Μαθητές «οριακής» νοημοσύνης που δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ένα κανονικό σχολικό πρόγραμμα. Παιδιά με εμφανή δυσμάθεια, με επιμέρους διαταραχές στο λόγο, στην ανάγνωση (δυσλεξία), στη γραφή (ανορθογραφία). Μαθητές, επίσης, με προβλήματα σχολικής προσαρμογής ή με διαταραχές της συμπεριφοράς τους. Για τις εκπαιδευτικές αυτές μονάδες υπάρχουν και άλλες ονομασίες: Ειδικές παράλληλες τάξεις αναπροσαρμογής.¹³

Γ. Ειδικές μονάδες επαγγελματικής εκπαίδευσης

α. Τμήματα προεπαγγελματικής εκπαίδευσης ή πρόσθετες πολυτεχνικές τάξεις μέσα σε ειδικά σχολεία ή τμήματα εργασιοθεραπείας σε ιδρύματα, όπου λειτουργούν και ειδικά σχολεία.

β. Προστατευτικό εργαστήριο, το οποίο ανήκει στο ειδικό σχολείο των ασκήσιμων παιδιών.

γ. Ειδικό εργαστήριο επαγγελματικής μαθητείας, για απόφοιτους του ειδικού σχολείου εκπαιδευσιμων παιδιών, αυτοτελές ή προσαρτημένο σε ειδικό σχολείο.

δ. Ειδικές τάξεις ή τμήματα σε κατώτερες επαγγελματικές σχολές, ή σε σχολέςεπαγγελματικής μαθητείας σε εργοστάσια.

Σχετικά με τις «Ενδοσχολικές (προαγωγικές, πτυχιακές/απολυτήριες) εξετάσεις, ενδιάμεσες γραπτές εξετάσεις κατά τη διάρκεια των τετραμήνων των μαθητών Ημερήσιων

α) Εξετάζονται προφορικά, κατόπιν αίτησής τους, οι μαθητές που αδυνατούν να υποστούν γραπτή εξέταση, επειδή:

ί. είναι τυφλοί, σύμφωνα με τον Ν.958/79 (ΦΕΚ 191Α΄) ή έχουν ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67% ή είναι

αμβλύωπες με ποσοστό αναπηρίας στην όρασή τους τουλάχιστον 67%,

ii. έχουν κινητική αναπηρία τουλάχιστον 67% μόνιμη ή προσωρινή, που συνδέεται με τα άνω άκρα,

iii. πάσχουν από σπαστικότητα των άνω άκρων,

iv. πάσχουν από κάταγμα ή άλλη προσωρινή βλάβη των άνω άκρων, που καθιστά αδύνατη τη χρήση τους για γραφή

v. παρουσιάζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία.

Όταν ο μαθητής της περίπτωσης αυτής επιθυμεί να απαντήσει και γραπτά σε κάποια ερωτήματα, αυτά αξιολογούνται κατά τη βαθμολόγηση.

β) Οι μαθητές με φάσμα αυτισμού εξετάζονται:

i. γραπτά

ii. προφορικά

γ) Εξετάζονται γραπτά οι μαθητές που έχουν ιδιαίτερα σοβαρά προβλήματα ακοής (κωφοί, βαρήκοοι) σε ποσοστό 67% και πάνω και όσοι παρουσιάζουν προβλήματα λόγου και ομιλίας (δυσarthρία, τραυλισμός), καθώς και προβλήματα επιληψίας, τα οποία πιστοποιούνται από την οικεία υγειονομική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου.

Από την αρχή της δεκαετίας του 1960 ξεκίνησαν οι πρώτες προσπάθειες επαγγελματικής αποκατάστασης για τα ΑΜΕΑ. Η πρώτη μορφή απασχόλησης που εφαρμόστηκε οργανωμένα ήταν τα προστατευμένα εργαστήρια. Σε πολλές χώρες μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης υπάρχουν προγράμματα ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης των αναπήρων καθώς και ειδικά εκπαιδευτικά σχολεία, τα οποία στοχεύουν στην ομαλή μετάβαση από το σχολείο στην αγορά εργασίας. Καταλαμβάνει σημαντική θέση στη ζωή του ανθρώπου. Επιτυγχάνει την προσωπική του εξέλιξη και συγχρόνως παρέχει ασφάλεια και συναισθητική ευχαρίστηση. Ο ρόλος της εργασίας είναι θεμελιακός, τόσο για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής όσο και για την κοινωνική ένταξη. Μέσω

αυτής, οι άνθρωποι αποκτούν το αίσθημα ότι ανήκουν κάπου, ότι συνεισφέρουν σε μια μεγαλύτερη ενότητα και ότι ο ένας εξαρτάται από τον άλλο. Μεταξύ της κοινωνίας και της εργασίας υφίσταται σχέση αλληλεξάρτησης, διότι αφενός μεν η κοινωνία βασίζεται στην ανθρώπινη εργασία και αφετέρου ο άνθρωπος δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την εργασία. Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια πληθυσμιακή ομάδα που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία από την αγορά εργασίας στη χώρα μας, αγγίζει το 84% (στοιχεία ΕΣΥΕ), ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από αυτό των ευρωπαϊκών χωρών. Η απασχόληση, σε συνδυασμό με την εκπαίδευση, αποτελούν βασικούς τομείς για την ενσωμάτωση των αναπήρων στην κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα, η έλλειψη τους αποτελεί μία από τις κύριες αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού με κύρια ευθύνη του κράτους, αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας απέναντι σε αυτούς τους συνανθρώπους μας. Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία είναι η απασχόληση. Η απασχόληση, σε συνδυασμό με την εκπαίδευση, αποτελούν τους κύριους μοχλούς για την ενσωμάτωση των αναπήρων στην κοινωνία, ενώ, ταυτόχρονα, η έλλειψη ολοκληρωμένων πολιτικών παρέμβασης στους συγκεκριμένους τομείς αποτελεί μία από τις κύριες αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού¹⁴.

---

¹⁴Δ.Ψαθά, Η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα, στο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρακάτω θα γίνει ανάλυση των πινάκων για τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ¹⁵. Στην βάση της ανάλυση των αποτελεσμάτων από την «Ειδική Έρευνα για τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας» που πραγματοποιήθηκε το δεύτερο τρίμηνο του έτους 2002 η οποία βασίζεται σε δείγμα 8.351.651 ανθρώπων περίπου όσο ο πληθυσμός της χώρας μας. Από το γενικό σύνολο οι 1.661.772 (18,2%) αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας. Από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά προκύπτει ότι οι 738.844 είναι άντρες και οι 922.928 είναι γυναίκες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας. Από αυτούς οι 275.898 είναι απασχολούμενοι, οι άνεργοι είναι οι 29.133 ενώ μεγάλο είναι το ποσοστό το όποιο είναι μη ενεργοί που είναι περίπου 1.356.743.

Στην βάση του πίνακα 2 παρουσιάζεται ότι κυρίως η ηλικιακή κατηγορία οι οποία είναι 65+ που είναι τα παραπάνω από τα μισά άτομα του πληθυσμού αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας. Οι λόγοι μπορεί να ποικίλουν, δηλαδή η μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι είναι πιο επιρρεπείς στις ασθένειες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα η νόσος να εκδηλώνεται πιο εύκολα και πιο γρήγορα σε αυτές τις ηλικίες. Άλλος λόγος είναι λόγω γήρατος.

3.2 ΕΙΔΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΟ

Με βάση των Πίνακα 1, όπου παρουσιάζονται τα άτομα που δηλώνουν προβλήματα υγείας ή αναπηρίας, κατά το είδος του κυριότερου προβλήματος ανά φύλο, τα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας είναι τα εξής: Προβλήματα άνω άκρων, προβλήματα κάτω άκρων, προβλήματα πλάτης και λαιμού, προβλήματα όρασης, προβλήματα ακοής, προβλήματα ομιλίας, δερματικές παθήσεις, περιλαμβανομένων των αλλεργιών, θωρακικά ή αναπνευστικά προβλήματα, προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος,

---

¹⁵ ΕΛ.ΣΤΑΤ., "Ειδική Έρευνα για τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας", 2002

προβλήματα στομαχικά, ηπατικά, του ουροποιητικού ή του πεπτικού συστήματος, σακχαρώδης διαβήτης, επιληψία, διανοητικές, νευρολογικές, ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές, εξελισσόμενες ασθένειες (AIDS, καρκίνοι, σκλήρυνση κατά πλάκας) και άλλα χρόνια προβλήματα υγείας/αναπηρίας.

Στο σύνολο παρατηρείται, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δηλαδή το 36% (598,743) έχει προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος, ενώ αντίστοιχα το μικρότερο ποσοστό 0,3% (4,611) έχει πρόβλημα στην ομιλία. Ειδικότερα, στην κατηγορία των ανδρών παρατηρείται, ότι το είδος του κυριότερου προβλήματος υγείας ή αναπηρίας είναι πρόβλημα στην καρδιά, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος με ποσοστό 39,9% (294.988) και στην συνέχεια το 9.9% (73.200) έχει πρόβλημα στα κάτω άκρα. Σε μικρότερα ποσοστά με 0,6% (4.403) και 0,4% (3.290) είναι η επιληψία και προβλήματα στην ομιλία. Όπως διακρίνεται και στην κατηγορία των γυναικών και εδώ το κύριο πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας είναι πρόβλημα στην καρδιά, υπέρτασης ή κυκλοφορίας αίματος με 32,9% (303.755). Το δεύτερο πρόβλημα αναπηρίας είναι και εδώ πρόβλημα στα κάτω άκρα στο 17,6% (162.607). Τα μικρότερα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας είναι η επιληψία και προβλήματα στην ομιλία με ποσοστά 0,3% (2.386) και 0,1% (1.321).

Η ανάλυση μας οδηγεί στην διαπίστωση ότι η κατηγορία των γυναικών είναι επιρρεπής, ώστε να εκδηλωθεί στο μέλλον κάποιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας σε σύγκριση με την κατηγορία των ανδρών. Τα μικρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και οι άντρες στα άνω-κάτω άκρα ίσως οφείλεται σε οποιαδήποτε αίτια όπως τραυματισμό, φλεγμονή, αυτοάνοσα αίτια ή χρόνιες παθήσεις. Μπορεί να εντοπίζεται σε ολόκληρα τα άνω-κάτω άκρα ή σε κάποιο μέρος τους, να εμφανίζεται ξαφνικά ή σταδιακά, να είναι σταθερός ή παροξυσμικός, να εκδηλώνεται κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες και να συνοδεύεται από άλλα συμπτώματα.

3.3 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Ο πίνακας 4 αφορά ένα δείγμα 823.427 ατόμων όπου αφορά τα προβλήματα υγείας. Από αυτό το δείγμα οι 399.784 είναι άνδρες και οι 423.646 είναι γυναίκες. Ο τύπος του σημαντικότερου προβλήματος υγείας

κατά φύλο είναι προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος με ποσοστό 25,4% (208,828), ενώ ο μικρότερος τύπος προβλήματος είναι η επιληψία με ποσοστό 0,2% (1.994). Στην κατηγορία των αντρών, όπως και των γυναικών, ο τύπος του σημαντικότερου προβλήματος που επικρατεί είναι πρόβλημα στην καρδιά, υπέρταση και κυκλοφορία αίματος με αντίστοιχα ποσοστά 31,1% (124,134) και 20% (84,694). Το μικρότερο τύπου προβλήματος υγείας αναφέρεται στην επιληψία με ποσοστό 0,4% (1,444) για την κατηγορία των αντρών και 0,1% (551) για την κατηγορία των γυναικών.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται τα μεγαλύτερα ποσοστά ανά ηλικιακή κατηγορία είναι: Στην κατηγορία 15-29 το ποσοστό 22,5% πάσχει από διανοητικές νευρολογικές ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές και αντίστοιχα στην κατηγορία 30-44 το 16,4%. Στην κατηγορία 45-64 το 34,2% παρουσιάζει προβλήματα καρδιάς υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος, όπως επίσης και στην κατηγορία 65+ σε ποσοστό 42%. Στα μικρότερα ποσοστά παρατηρείται ότι και στις τέσσερις ηλικιακές κατηγορίες είναι κοινό το πρόβλημα στην ομιλία σε ποσοστά 2,1% 0,5% 0,3% και 0,1%.

Αναλυτικότερα από τον πίνακα 2 παρατηρείται ότι την ηλικιακή κατηγορία 15-29 παρουσιάζεται επίσης μεγάλο ποσοστό το οποίο είναι 14,7% στα προβλήματα όρασης, κάτι που μπορεί να οφείλεται σε διάφορες παθήσεις όπως μυωπία, αστιγματισμός και άλλα, που είναι σύνηθες σε αυτές τις ηλικίες και αντιμετωπίζεται κυρίως με γυαλιά οράσεως (που διευκολύνουν στην καλύτερη ορατότητα). Στην ίδια κατηγορία παρατηρείται επίσης ότι το ποσοστό 13% δήλωσε άλλα χρόνια προβλήματα υγείας ή αναπηρίας, τα οποία δεν διευκρινίζονται. Επίσης σε μικρότερα ποσοστά είναι τα υπόλοιπα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας, όπως το πρόβλημα άνω άκρων-κάτω άκρων, προβλήματα πλάτης και λαιμού, προβλήματα ακοής, δερματικές παθήσεις, προβλήματα αναπνευστικά –στομαχικά και άλλες εξελισσόμενες ασθένειες.

Στην ηλικιακή κατηγορία 30-44 παρατηρείται ότι μετά τις διανοητικές 27, νευρολογικές, ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές που είναι σε ποσοστό 16,5%, το δεύτερο κύριο είδος προβλήματος είναι πρόβλημα κάτω άκρων.

Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε σε κάποιο πρόβλημα αναπηρίας στα κάτω άκρα λόγω κάποιας αναπηρίας εκ γενετής, είτε προκλήθηκε αργότερα από κάποιο ατύχημα ή από την πολύωρη ορθοστασία λόγω φόρτου εργασίας. Αντίθετα, σε μικρότερα ποσοστά είναι τα προβλήματα στην ομιλία και στην συνέχεια η επιληψία με 0,8%, η οποία εμφανίζεται κυρίως σε πολύ νεαρές ηλικίες. Στις κατηγορίες 45-64 και 65+ τα αποτελέσματα σε σχέση με τα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας είναι παρόμοια. Δηλαδή και οι δυο ηλικιακές κατηγορίες έχουν πρόβλημα στην καρδιά και στην κυκλοφορία του αίματος σε ποσοστά 34,2% και 42%.

3.4 ΤΥΠΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Ο Πίνακας 5 αφορά ένα δείγμα περίπου 500.000 ατόμων με προβλήματα αναπηρίας, οι 204,926 είναι άντρες και οι 254,184 είναι γυναίκες. Η παρούσα ανάλυση αφορά τον τύπο κυριότερης δυσκολίας κατά φύλο. Είναι πρόβλημα με το περπάτημα ή με το ανέβασμα σκάλας και για τα δυο φύλα και αυτό προκύπτει από τον πίνακα 5. Ειδικότερα, από τον πίνακα προκύπτει ότι στο σύνολο ο τύπος κυριότερης δυσκολίας που επικρατεί είναι πρόβλημα με το περπάτημα ή με το ανέβασμα σκάλας, όπου περίπου το 25% (115,523) έχει αυτό τον τύπο δυσκολίας από το γενικό σύνολο. Το ποσοστό για τους άντρες είναι 26,2% (53,760) και για τις γυναίκες 24,3% (61,763). Η δυσκολία η οποία δεν δυσκολεύει τόσο τα άτομα με αναπηρία είναι το πρόβλημα με το να κρατήσει σταθερά ή να περιστρέψει αντικείμενα. Για το γενικό σύνολο το ποσοστό είναι 1,2% (5,362), για τους άντρες είναι 0,9% (1,768) και για τις γυναίκες 1,4% (3,594).

3.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρακάτω θα αναλυθεί το θέμα της εκπαίδευσης των ατόμων με αναπηρία. Με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας κατά το έτος 2007-2008, προκύπτει ότι στο γενικό σύνολο αποφοιτήσαν 126 μαθητές ειδικής αγωγής εκ των οποίων οι 90 είναι άντρες και 36 είναι οι γυναίκες. Οι κατηγορίες ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών είναι οι εξής:

- Μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίοι είναι 3 από το γενικό σύνολο και από αυτούς οι 2 είναι άντρες και η 1 γυναίκα.
- Τυφλοί-αμβλύωπες είναι 2 στο γενικό σύνολο και είναι άντρες.
- Κωφοί ή βαρήκοοι είναι 8 εκ των οποίων οι 5 είναι άντρες και οι 3 γυναίκες.
- Με πνευματική καθυστέρηση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση παρατηρείται μεγάλη αύξηση η όποια ανέρχεται στους 66 ανθρώπους από τους οποίους οι 43 είναι άντρες και οι 15 γυναίκες.
- Αυτισμό: Καταγράφονται 19 άτομα, από αυτούς οι 15 είναι άντρες και 4 γυναίκες .
- Κινητικά προβλήματα έχουν οι 9 από το γενικό σύνολο και είναι άντρες.
- Συναισθηματικό-κοινωνικά & ψυχικά προβλήματα έχουν οι 3 και είναι επίσης και αυτοί άντρες .
- Πολλαπλές αναπηρίες έχουν οι 16 οι οποίοι οι 11 είναι άντρες και οι 5 είναι γυναίκες.

Η βαθμίδα εκπαίδευσης χωρίζεται σε δημοτικό, ενιαία μονάδα, γυμνάσιο και λύκειο. Από το γενικό σύνολο προκύπτει ότι από τους 126 απόφοιτους μαθητές οι 86 έχουν πάει δημοτικό, από τους 86 απόφοιτους μαθητές οι 64 είναι άντρες και οι 22 είναι γυναίκες. Επίσης, στην ενιαία μονάδα έχουν αποφοιτήσει 16 άτομα από αυτούς οι 7 είναι άντρες και 9 γυναίκες. Μειωμένη είναι η είσοδος στο γυμνάσιο, δηλαδή στο σύνολο οι απόφοιτοι είναι 15 από τους οποίους οι 10 είναι άντρες και οι 5 είναι γυναίκες. Ακόμα μεγαλύτερη είναι η μείωση στο λύκειο στο οποίο μόλις 1 άτομο αποφοίτησε και αυτό είναι άντρας. Επίσης ισόβαθμα από 4 άτομα αντίστοιχα άντρες είναι άλλος είδος εκπαίδευσης και αδιαβάθμητο επαγγελματικών σχολών.

Οι μαθητές και οι φοιτητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες κατά την διάρκεια των σχολικών και ακαδημαϊκών ετών παρακολουθούν τα μαθήματα χωρίς να υπάρχει κάποιο πρόβλημα, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν τα μαθήματα στα όποια εξετάζονται. Η εξέτασή τους γίνεται είτε γραπτά είτε προφορικά και η διαδικασία εξέτασης, όσο και ο χώρος να είναι προσαρμοσμένος με τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Για τους κωφούς

και βαρήκοους τα μαθήματα θα διδάσκονται στην ελληνική νοηματική γλωσσά.

3.6 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα ποσοστά των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία σε σχέση με την κατάσταση της απασχόλησής τους.

Παρατηρείτε μια διαφορά όσον αφορά στα ποσοστά των οικονομικά μη ενεργών ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία και του οικονομικά μη ενεργού συνολικού πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα, το 83,6% των αναπήρων παραμένουν οικονομικά μη ενεργοί ενώ το ίδιο ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού είναι σημαντικά χαμηλότερο 57,9%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ

Τα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας με βάση τον πίνακα 10 της Eurostat είναι προβλήματα με τα χέρια ή στα χέρια, προβλήματα με τα πόδια ή στα πόδια, προβλήματα με την πλάτη ή στο λαιμό, προβλήματα στο στήθος ή αναπνευστικό πρόβλημα, προβλήματα στην καρδιά, πίεση του αίματος ή πρόβλημα στην κυκλοφορία, διαβήτης, χρόνια κατάθλιψη και τέλος σοβαρούς πονοκεφάλους (όπως ημικρανία). Η παρακάτω ανάλυση θα πραγματοποιηθεί με τα προαναφερόμενα είδη προβλημάτων υγείας ή αναπηρίας.

Στην βάση του πίνακα 8 παρατηρείται ότι στην Ε.Ε γενικά το πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας που επικρατεί είναι προβλήματα με την πλάτη ή το λαιμό με ποσοστό 8,4 % ενώ με μικρότερο ποσοστό βρίσκεται η χρόνια κατάθλιψη με ποσοστό 1,4 %.

Το μακροχρόνιο πρόβλημα στα χεριά ή με τα χεριά από τα δεδομένα του πίνακα προκύπτει πως το έχει η Φιλανδία με ποσοστό 9,4 % και στην συνέχεια έρχονται η Εσθονία με 6,4 % και η Σουηδία με 6 %. Αντίθετα τα μικρότερα ποσοστά αναφέρονται στην Σλοβακία με ποσοστό 1,1% και στην Ελλάδα με 1,2 %.

Μεγάλο πρόβλημα με τα πόδια ή στα πόδια προκύπτει ότι έχει η Φιλανδία με ποσοστό 11,1% και η Εσθονία με 9,4%. Μικρότερα ποσοστά παρουσιάζει η Μάλτα με 1,2 % και με ποσοστό 1.9% είναι η Ιρλανδία και η Ιταλία .

Το πρόβλημα που προκύπτει στα άνω και κάτω άκρα κυρίως οφείλεται σε νευρολογικές ή μυοσκελετικές παθήσεις η οποίες επηρεάζουν την καθημερινή ζωή του ατόμου. Τέτοιες παθήσεις είναι η νόσος του Πάρκινσον, βλάβες από αυχενικό σύνδρομο, διάφορες φλεγμονές μυών και τενόντων, αγκυλώσεις και άλλα. Επίσης το πρόβλημα στα άνω-κάτω άκρα προκύπτει λόγω κάποιου ακρωτηριασμού, τα οποία οδηγούν σε δυσκολία ή ανικανότητα.

Τα μεγαλύτερα ποσοστά με προβλήματα στην πλάτη-μέση παρουσιάζει η Φιλανδία με ποσοστό 22% και η Γαλλία στην συνέχεια με ποσοστό περίπου 20%. Τι μικρότερο ποσοστό παρουσιάζεται στην Μάλτα 2%. Ο πόνος στη

πλάτη μπορεί να οφείλεται σε διάφορα προβλήματα. Από το ποιο κύριο πρόβλημα είναι το πρόβλημα στην μέση. Ο πόνος στην μέση οφείλεται κυρίως σε τμήμα κάποιου δισκίου που έχει “φύγει” από την θέση του και πιέζει κάποιο άλλο νεύρο. Επίσης άλλες αίτιες όπου οφείλεται ο πόνος στην πλάτη-μέση είναι οι φλεγμονές και διάφορα προβλήματα των οστών.

Τα περισσότερα πρόβλημα στο στήθος ή αναπνευστικά προβλήματα παρουσιάζονται στην Φιλανδία με ποσοστά 7% και περίπου 6% στην Σουηδία. Ενώ τα μικρότερα ποσοστά εμφανίζονται στην Ελλάδα και στην Βουλγαρία με αντίστοιχα ποσοστά 0,7% και 1%. Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας των ΗΠΑ, ο πόνος στο στήθος, ο οποίος δεν συνδέεται με την καρδιά, μπορεί να εμφανιστεί στο 25% του συνολικού πληθυσμού. Οι συχνότερες αιτίες για τον πόνο στο στήθος, που δεν σχετίζεται με καρδιολογικό πρόβλημα, είναι οι ακόλουθες¹⁶:

- Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση
- Μυοσκελετική καταπόνηση
- Λοίμωξη αναπνευστικού
- Κύφωση
- Κατάθλιψη και άγχος

Τα προβλήματα στην καρδιά, στην πίεση του αίματος ή στην κυκλοφορία του αίματος, οφείλονται κυρίως στο κάπνισμα, στη παχυσαρκία, στην απουσία άσκησης, στην ελλιπή διατροφή, στα γονίδια, στην ηλικία, στο φύλο, στη υψηλή πίεση, στα υψηλά επίπεδα χοληστερόλης και στον διαβήτη. Γενικά στο σύνολο των χωρών του πίνακα, τα ποσοστά είναι χαμηλά σχετικά με τα προβλήματα με διαβήτη. Τα ποιο “υψηλά” αναφέρονται στην Τουρκία και στην Πορτογαλία με ποσοστά 4% και 3%. Η Ιρλανδία και η Ελλάδα έχουν τα μικρότερα ποσοστά με 0,6 και 0,8%. Ο διαβήτης είναι παράγοντας για τα προβλήματα στην καρδιά, στην πίεση του αίματος ή στην κυκλοφορία του αίματος, και αυτό έχει ως αποτέλεσμα στην κατηγορία αυτή διαφοροποιούνται τα υψηλότερα και χαμηλότερα ποσοστά σε σχέση με αυτά της κατηγορίας του διαβήτη. Επίσης αυτή η κατηγορία έχει τα υψηλότερα ποσοστά στο σύνολο του

---

¹⁶<http://www.andreasmorakis.gr/category/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B1/12/10/2016>

πίνακα. Τα μεγαλύτερα ποσοστά τα έχουν η Εσθονία και η Λετονία με 12%. Το μικρότερο ποσοστό το έχει η Ολλανδία 2%.

Χρόνια κατάθλιψη από τα συμφραζόμενα του πίνακα προκύπτει πως στις χώρες της Ευρώπης επικρατούν τα μικρότερα ποσοστά από το γενικό σύνολο. Αλλά ειδικότερα στην κατηγορία αυτή το μεγαλύτερο ποσοστό χρονιάς κατάθλιψης φαίνεται πως το έχει η Φιλανδία με ποσοστό 4%. Το μικρότερο ποσοστό 0,7% αναφέρεται πως το έχει η Ελλάδα. Η χρόνια κατάθλιψη μπορεί να οφείλεται οπουδήποτε. Δεν υπάρχει ένα και μοναδικό αίτιο που θα μπορούσε να ενοχοποιηθεί για την εμφάνιση των καταθλιπτικών επεισοδίων. Η κατάθλιψη είναι μια νόσος πολυπαραγοντική και οφείλεται στην αλληλεπίδραση γενετικών, βιολογικών και ψυχοκοινωνικών παραγόντων. Οι βαρύτερες μορφές της προκαλούνται κυρίως από βιολογικούς παράγοντες, ενώ οι ηπιότερες από ψυχοκοινωνικούς¹⁷.

Τέλος, η τελευταία κατηγορία είναι οι σοβαροί πονοκέφαλοι. Η χώρα η οποία έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά στους πονοκεφάλους είναι η Ελβετία με ποσοστό περίπου 7%, ενώ το μικρότερο ποσοστό εμφανίζεται σε Εσθονία και Δανία με ποσοστό 0.4%.

4.2 ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

Στον πίνακα 6 παρουσιάζεται τα ποσοστά των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με την επικράτηση των κύριων βασικών δυσκολιών στην δραστηριότητα στις 32 χώρες της Ευρώπης κατά φύλο, δηλαδή πόσοι είναι άντρες και πόσες είναι οι γυναίκες και ποιο είναι το κυριότερο πρόβλημα αναπηρίας που επικρατεί. Οι βασικές δυσκολίες δραστηριότητας των ατόμων με αναπηρία, σε αυτή την ανάλυση είναι η όραση, η ακοή, πρόβλημα στο παραπάτημα, προβλήματα μνήμης και δυσκολία όταν κάθεται, όταν σηκώνεται ή όταν στέκονται όρθιοι. Στο γενικό σύνολο η βασική δυσκολία δραστηριότητας που επικρατεί είναι πρόβλημα κατά την διάρκεια του καθίσματος ή όταν βρίσκονται σε όρθια στάση. Δηλαδή, πόνος στη μέση στα γόνατα και στις αρθρώσεις. Ενώ το μικρότερο πρόβλημα αναφέρεται στο

---

¹⁷ Γ.Κλεφταρας, Η κατάθλιψη σήμερα : περιγραφή, διάγνωση, θεωρίες και ερευνητικά δεδομένα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.

πρόβλημα στην ακοή. Για την Μάλτα υπάρχουν κάποιες αναφορές, για τα προβλήματα στην ακοή, στη μνήμη και προβλήματα κατά την διάρκεια του σηκώματος δεν υπάρχουν αναφορές.

Αναλυτικότερα οι χώρες όπου έχουν το μεγαλύτερο πρόβλημα με την όραση στην κατηγορία των αντρών είναι η Εσθονία και η Αυστρία με ποσοστό 4.7%, το μικρότερο ποσοστό αναφέρεται την Ελλάδα με ποσοστό 0.4% σύμφωνα με τον πίνακα 6.1. Πρόβλημα με την ακοή έχει η Γαλλία με ποσοστό 5,3%, ενώ η χώρα με το χαμηλότερο ποσοστό είναι η Τσεχία. Το ποσοστό είναι περίπου 0,2 %. Προβλήματα με το παραπάτημα έχει η Τουρκία με ποσοστό 7,4%, και το μικρότερο εμφανίζεται στην Ιρλανδία και Μάλτα με ποσοστό 1.4 %. Το πρόβλημα με την μνήμη από τα αποτελέσματα του πίνακα που προκύπτουν δεν επηρεάζουν ιδιαίτερα τα ποσοστά της δραστηριότητας των ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Τα ποσοστά είναι σχετικά χαμηλά και αυτό φαίνεται και στον πίνακα. Το πιο αυξημένο ποσοστό σε σχέση με το πρόβλημα στην μνήμη το έχει η Ιρλανδία με ποσοστό 3,8%. Το μικρότερο εμφανίζεται στην Ισπανία με το ελάχιστο ποσοστό να είναι περίπου 0,3 %. Δεν υπάρχει κάποια αναφορά σε σχέση με το πρόβλημα στην μνήμη για την Μάλτα όπως αναφέραμε και παραπάνω. Τα προβλήματα που προκύπτουν κατά την διάρκεια της όρθιας ή καθιστής στάσης είναι πολυειδές. Είναι προβλήματα τα οποία αφορούν πιθανών τις αρθρώσεις, τον πόνο στην μέση, μυοσκελετικά προβλήματα και άλλα. Από τον πίνακα προκύπτει πως προβλήματα αυτά αναφέρονται στη Γαλλία με ποσοστό 4,6% και το μικρότερο εμφανίζεται στην Ιταλία με ποσοστό 0,5%.

Στην παραπάνω ανάλυση, αναφέρονται στην επικράτηση των κύριων δυσκολιών σε σχέση με την δραστηριότητα των ατόμων με αναπηρία και συγκεκριμένα την κατηγορία των αντρών. Παρακάτω θα αναλύσουμε την κατηγορία των γυναικών όπου παρουσιάζονται τον πίνακα 6.2. Σε σχέση με την προηγούμενη κατηγορία όπου είναι των αντρών, η κατηγορία των γυναικών έχει πιο αυξημένα ποσοστά. Αυτό σημαίνει ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη δυσκολία στις βασικές δραστηριότητες από ότι οι άντρες, και ότι είναι πιο επιρρεπείς οι γυναίκες σε σχέση με τους άντρες. Ειδικότερα στην υποκατηγορία της όρασης, η χώρα όπου οι γυναίκες έχουν δυσκολία στην

ώραση είναι η Εσθονία με ποσοστό 5,5%. Αντίθετα η χώρα με τα μικρότερα ποσοστά αναφέρονται σε Ελλάδα και την Κύπρο με ποσοστό 0.4%. Η επομένη υποκατηγορία είναι η ακοή όπου κατέχει τα χαμηλότερα ποσοστά στο σύνολο του πίνακα. Η χώρα όπου έχει υποθετικά ψηλά ποσοστά είναι η Γαλλία 4%, και το μικρότερο αναφέρεται στην Τσεχία, Ελλάδα και Ιταλία με ποσοστό 0,2%. Δεν υπάρχει κάποια αναφορά των ποσοστών στην Βουλγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα και Ιρλανδία. Στην κατηγορία των γυναικών το πρόβλημα το οποίο προκύπτει να έχουν την βασική δυσκολία είναι στο περπάτημα. Για αυτό τον λόγο τα ποσοστά είναι ψηλά. Η χώρα στην οποία οι γυναίκες έχουν το υψηλότερο ποσοστό είναι η Τουρκία με ποσοστό 12%, ενώ το μικρότερο ποσοστό όπου είναι περίπου 1.9% αναφέρεται στην Ιρλανδία. Βασική δυσκολία στην μνήμη έχει η Ιρλανδία με ποσοστό 5.6% και το μικρότερο ποσοστό αναφέρεται στην Ισπανία με ποσοστό 0,5%. Δεν υπάρχει κάποια αναφορά για την Μάλτα. Τελευταία υποκατηγορία στη βασική δυσκολία δραστηριοτήτων είναι η όρθια ή καθιστή θέση όπου η Τουρκία φέρεται να έχει το πιο ψηλό ποσοστό 6.7% ενώ η Ιταλία με ποσοστό 0.7% έχει το μικρότερο.

4.3 Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση στην Ευρώπη των 28: το ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των ατόμων χωρίς αναπηρία ηλικίας 25-64 ετών ήταν 9,8% το 2011, σε σύγκριση με 6,9% για τα άτομα με αναπηρία. Παρακάτω υπάρχουν δυο αναλύσεις σχετικά με την εκπαίδευση για τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Η πρώτη ανάλυση αφορά στο σύνολο τις χώρες της Ευρώπης και ποια είναι η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και η δεύτερη ανάλυση αφορά την συμμετοχή στην εκπαίδευση κατά της διάρκεια των ετών 2005-2014 .

Στον πίνακα 7 όπου στο σύνολο στην Ευρώπη τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας συμμετέχουν στην εκπαίδευση και στην δια βίου μάθηση είναι 318.000 άνθρωποι. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες όπως και αντίστοιχα τα νούμερα που ανήκουν στην κάθε κατηγορία. Στην κατηγορία της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκουν οι 94.000 του γενικού συνόλου , οι

147.000 ανήκουν στην κατηγορία της ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι 75.000 πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παρατηρείτε ότι μεγάλο ποσοστό συμμετείχε στην δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση που υποδηλώνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συνέχισε την εκπαίδευση ώστε να καταφέρει να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο βασικής γνώσης. Με αυτό το επίπεδο γνώσης στοχεύουν ώστε να μπορέσουν να καταφέρουν να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο, για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Αντίθετα στο πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης η συμμετοχή είναι μειωμένη σε σχέση με τις δυο προηγούμενες κατηγορίες, αλλά και πάλι τα νούμερα συμμετοχής των ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας είναι σημαντικά. Μόλις περίπου το 1/5 συμμετέχει στην κατηγορία αυτή. Είναι μικρό ποσοστό συμμετοχής σε σχέση με την συμμετοχή του γενικού συνόλου, των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση. Με βάση τον πίνακα 7 όπου αναφέρεται η γενική κατάσταση των συμμετεχόντων στην εκπαίδευση των χωρών της Ευρώπης, οι χώρες οι οποίες έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή είναι η Τουρκία με περίπου 49.000 άτομα και στην συνέχεια έρχεται η Γερμανία με συμμετοχή 46.000 ατόμων. Επίσης μεγάλη συμμετοχή στην εκπαίδευση έχουν και οι Γάλλια με το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η συμμετοχές τους στην εκπαίδευση φτάνουν περίπου τις 40.000 ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Οι μικρότερες συμμετοχές εμφανίζονται στην Ιρλανδία και την Μάλτα με αντίστοιχα νούμερα μόλις 199 και 289 ανθρώπους .

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ, ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην κατηγορία της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανήκει περίπου το 1/3 του συνολικού πληθυσμού που αφορά την εκπαίδευση. Από το γενικό σύνολο οι 95.000 συμμετείχαν στην πρώτη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Το ποσοστό συμμετοχής δεν είναι ικανοποιητικό σε σχέση με το γενικό σύνολο. Από τα συμφραζόμενα του πίνακα, στην κατηγορία αυτή η μεγαλύτερη συμμετοχή εμφανίζεται να την έχει η Τουρκία με αριθμό συμμετεχόντων περίπου 34.000. Επίσης στην

συνέχεια έρχεται η Ισπανία με συμμετοχή 14.000 ατόμων. Τις μικρότερες συμμετοχές στην κατηγορία αυτή όπως φαίνεται και από τον πίνακα 7.1 τις έχουν η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο με περίπου 75 και 99 άτομα αντίστοιχα.

ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η επόμενη κατηγορία είναι η ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση στην κατηγορία αυτή τα νούμερα διαφοροποιούνται και ως προς το σύνολο των συμμετεχόντων και ως προς τις χώρες. Γενικά η συμμετοχή των ανθρώπων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας είναι μεγαλύτερα από ότι στην προηγούμενη κατηγορία αλλά υπάρχουν και οι χώρες όπου αντί για αύξηση στην εκπαίδευση έχουν μείωση. Τέτοιες χώρες είναι η Ιταλία, η Τουρκία και η Μάλτα. Στο σύνολο συνέχισαν σε αυτή την κατηγορία 146.000 άνθρωποι περίπου. Στον πίνακα αυτό παρατηρείτε ότι την μεγαλύτερη συμμετοχή την έχει η Γερμανία, την μικρότερη συμμετοχή αναφέρεται στην Ιρλανδία. Στην Γερμανία η συμμετοχή αγγίζει περίπου τις 26.000, σημαντικό ποσοστό συμμετοχής όπως και στην προηγούμενη κατηγορία έτσι και σε αυτή η Γερμανία έχει τις περισσότερες συμμετοχές. Στην προηγούμενη κατηγορία δεύτερη σε συμμετοχές ήταν η Τουρκία ενώ σε αυτή την κατηγορία είναι η Γαλλία. Συγκριτικά με τον προηγούμενο πίνακα μεγάλη αύξηση στην συμμετοχή στην ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει η Πολωνία, όπου στην προηγούμενη κατηγορία η συμμετοχή της είναι περίπου 4.000 ανθρώπων ενώ σε αυτή την κατηγορία είναι 16.000, αλλά και το Ηνωμένο Βασίλειο αντίστοιχα.

ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στον πίνακα 7.2 αναφέρεται πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπου είναι και το μεγαλύτερο επίπεδο μόρφωσης για τη παρούσα ανάλυση. Σε αυτή την κατηγορία δεν υπάρχουν τόσες συμμετοχές στην εκπαίδευση όπως στις άλλες δυο κατηγορίες και αυτό προβάλλεται από τα στατιστικά του πίνακα 5.2. Γενικά η συμμετοχή αγγίζει περίπου τις 75.000. Η μεγαλύτερη συμμετοχή εμφανίζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο όπου είναι

περίπου 12.000 άνθρωποι. Η μικρότερη συμμετοχή αναφέρεται πως την έχει Μάλτα με μόλις 43 ανθρώπους να έχουν συνεχίσει σε αυτό το επίπεδο μόρφωσης. Επίσης δεύτερη στη συμμετοχή σε αυτή την κατηγορία εκπαίδευσης έχει η Γαλλία, όπου σε σχέση με το προηγούμενο πινάκα η συμμετοχή είναι σχετικά μικρή. Είναι δηλαδή κατά περίπου 6.000 συμμετοχές ανθρώπων ποιο κάτω από ότι στην κατηγορία ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ανάλυση στην εκπαίδευση η οποία αφορά τον πίνακα όπου αναφέρονται 16 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ και αυτών και η Ελλάδα και αφορά την εκπαίδευση των ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας στις χώρες αυτές στην διάρκεια 10 ετών από το 2005-2014.

Στην συνέχεια θα αναλύσουμε τον πίνακα 11. με βάση την κάθε χώρα ξεχωριστά. Στο Βέλγιο παρατηρείται ότι υπάρχει μεγάλη αύξηση κατά την διάρκεια των ετών, από το 2005 έως το 2009 στη ουσία για μια πενταετία . Στην συνέχεια υπάρχει μείωση από το 2010 έως και το έτος 2013, ενώ το 2014 δημιουργείται μια μικρή αύξηση. Το μεγαλύτερο ποσοστό αναφέρεται το 2009 και το μικρότερο το 2005. Στην Βουλγαρία η κατάσταση ποικίλει .Το 2010 είναι η χρόνια όπου έχει καταγράψει το μικρότερο νούμερο στην εκπαίδευση. Αντίστοιχα το μεγαλύτερο νούμερο καταγράφεται στο έτος 2005. Στα υπόλοιπα έτη καταγράφεται διαφοροποίηση κατά την διάρκεια των ετών . Στην Γαλλία τα ποσοστά κυμαίνονται σε σταθερά επίπεδα χωρίς να υπάρχει κάποια μεγάλη μείωση ή αύξησης ώστε να γίνει κάποια ουσιαστική παρατήρηση. Στην Ισπανία η συμμετοχή στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία είναι σταθερή σε όλη την διάρκεια των ετών. Η Ιταλία είναι η χώρα όπου γενικά έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά στην εκπαίδευση από όλες τις χώρες όπου εξετάζουμε. Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζεται στο έτος 2009 και το μικρότερο το 2014. Αντίθετα η περίπτωση της Κύπρου όπου εμφανίζει από τα μικρότερα ποσοστά κατά την διάρκεια των ετών τα ποσοστά αυξάνονται έως και το έτος 2012. Το 2013 δημιουργείται μια μικρή πτώση ενώ το έτος 2014 δεν υπάρχει κάποια καταγραφή.

4.4 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων με αναπηρία ή προβλήματα υγείας με βάση τους πίνακες της Eurostat χωρίζεται στις έξι κατηγορίες :

- ο Άγαμοι χωρίς να υπάρχει κάποια νομική ένωση
- ο Παντρεμένοι ή σε σχέση καταχωρημένης συμβίωσης
- ο Χωρισμένοι η οποία νομική τους ένωση έχει λήξει

Ας αναλύσουμε τη κατηγορία των άγαμων. Στο σύνολο στην Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση τις καταγραφές της Eurostat είναι περίπου 140 χιλιάδες. Οι περισσότεροι άγαμοι εμφανίζονται στην Γαλλία (17,964) και οι λιγότεροι εμφανίζονται στη Ιρλανδία (96) σύμφωνα με τον πίνακα 9.1. Επίσης μεγάλες καταγραφές αναφέρονται και στην Γερμανία (17,905), Σουηδία (15,784), Ιταλία (13,457) και στην Τουρκία (13,969). Αντίθετα οι μικρές καταγραφές παρουσιάζονται στη Μάλτα(112), Λουξεμβούργο (121) και Κύπρος (189). Οι άγαμοι στην Ελλάδα σε σχέση με τον πληθυσμό της και τα ποσοστά των ατόμων με αναπηρία είναι σχετικά μεγάλη (2.299). Αλλά σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω η θέση της Ελλάδας είναι περίπου στην μέση. Δεν μπορεί να γίνει κάποια ουσιαστική σύγκριση.

Βασικό μειονέκτημα είναι ότι σε όλες τις χώρες δεν υπάρχουν ισότιμοι πληθυσμοί ούτε ισότιμα ποσοστά των ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας και αυτό καταλήγει σε ένα μεγάλο πρόβλημα στην σύγκριση μεταξύ των χωρών. Από την άλλη πλευρά ένα άτομο με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας που είναι άγαμος συνεπάγεται ότι έχει μείνει άγαμος από επιλογή ή δε ήταν σε θέση ώστε να δημιουργήσει την δική του οικογένεια. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η οικογένεια του έχει "αναλάβει" εξ ολοκλήρου το άτομο αυτό σε περίπτωση όπου το άτομο δεν μπορεί να ανταπεξέλθει τη καθημερινότητα του. Επίσης βασικό ρόλο έχει και η κοινωνία όπου βρίσκεται το κάθε άτομο και ποια αντιμετώπιση του.

Επόμενη κατηγορία είναι αυτή των παντρεμένων ή σε σχέση καταχωρημένης συμβίωσης όπου αναφέρονται στον πίνακα 9.2. Οι περισσότεροι παντρεμένοι ή με σχέση καταχωρημένης συμβίωσης εμφανίζονται στην Τουρκία

(32.287),στην Γερμανία (23.359) και στην Ιταλία (20.453). Αντίθετα τα μικρότερα ποσοστά εμφανίζονται την Ιρλανδία (85), στη Μάλτα (160) και στο Λουξεμβούργο(189).

Στην κατηγορία των ανθρώπων όπου η νομική τους σχέση έχει τελειώσει τα ποσοστά διαφοροποιούνται και δεν είναι όπως τις άλλες κατηγορίες αλλά αντίθετα σε αυτή την κατηγορία όπως ήταν και αναμενόμενο τα ποσοστά να είναι πολύ χαμηλά. Τα λιγότερα νούμερα εμφανίζονται στην Ιρλανδία (17), στη Μάλτα (18), στην Κύπρο(34) και στο Λουξεμβούργο (36). Μεγάλα ποσοστά διαζευκτηρίων με βάση των πινάκα 9.3 αναφέρονται στο Ηνωμένο Βασίλειο (4.948), στην Γερμανία (4.947) και στην Γαλλία (3.803).

4.5 ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Η παρούσα ανάλυση ασχολείται ξεχωριστά για την κάθε μια ηλικιακή ομάδα όπου αφορά κυρίως τους νέους. Οι ηλικιακές ομάδες ανέρχονται σε 15-24, 15-29, 15-34 και 25-34. Η ανάλυση αφορά ποσοστά δυσκολιών και μη στις βασικές δραστηριότητες και ποσοστά για τον περιορισμό και μη στην εργασία που προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στις βασικές δραστηριότητες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες από το σύνολο των πινάκων 8, 8.1, 8.2, 8.3 προκύπτει πως τα ποσοστά δεν διαφοροποιούνται μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, και αυτό θα παρατηρηθεί παρακάτω. Δεν υπάρχουν το σύνολο αναφορές σε αυτή την κατηγορία για την Μάλτα. Στην ηλικιακή ομάδα 15-24 δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες έχει κυρίως η Βουλγαρία με ποσοστό 77.2%, ενώ η χώρα η οποία δεν αντιμετωπίζει δυσκολίες σε βασικές δραστηριότητες είναι η Ελβετία με ποσοστό 7.7%. Δεν υπάρχουν κάποιες αναφορές στην κατηγορία 15-24 επίσης και για την Κροατία, Λετονία και Ιρλανδία. Στην ηλικιακή ομάδα 15-29 και στην επόμενη όπου είναι 15-34 τα υψηλότερα και τα χαμηλότερα ποσοστά αναφέρονται στην Βουλγαρία και στην Ελβετία, με την διαφορά ότι τα ποσοστά αυξάνονται ανά ηλικιακή κατηγορία. Διαφοροποιούνται λίγο τα ποσοστά στην τελευταία ηλικιακή ομάδα όπου είναι 25-34. Σε αυτή την κατηγορία τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στην Βουλγαρία και στην Σλοβακία με ποσοστό περίπου 72%.

Το μικρότερο ποσοστό δυσκολιών σε βασικές δραστηριότητες όπου είναι 11% αναφέρεται στο Λουξεμβούργο.

Καμιά δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στην Τουρκία με ποσοστά 26.7%, 30.1%, 31.4% και 36%. Τα μικρότερα ποσοστά αναφέρονται στην Ολλανδία με ποσοστά 2.7%, 3.9% και 4.8%, στην τελευταία κατηγορία όπου είναι οι ηλικίες μεταξύ 25-34 το χαμηλότερο ποσοστό αναφέρετε στην Σουηδία με ποσοστό 6.4%.

4.6 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών ήταν υψηλότερο το 2011 για τα άτομα χωρίς αναπηρία από ότι για τα άτομα με αναπηρία. Το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία ήταν λιγότερο από το ένα τρίτο στην Ουγγαρία (23,7%), στην Ιρλανδία 29,8%, στη Βουλγαρία 30,7%, στη Ρουμανία 31,8%, στη Σλοβακία 31,9% και στην Κροατία 33,0%. Αντίθετα, τα ποσοστά απασχόλησης άνω του 60% καταγράφηκαν στη Σουηδία (66,2%), στο Λουξεμβούργο (62,5%), στη Φινλανδία (60,8%) και στην Αυστρία (60,3%). Σε επίπεδο Ευρώπης των 28, το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία ηλικίας 15-64 ετών ήταν 47,3% το 2011¹⁸.

Η επόμενη κατηγορία αφορά τον περιορισμό στην εργασία που προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολίας στην βασική δραστηριότητα. Τον μεγαλύτερο περιορισμό σε όλες τις ομάδες φέρεται πως έχει η Βουλγαρία με ποσοστά 81.2%, 79.8%, 86% και περίπου 88%. Ο μικρότερος περιορισμός σε αυτή την κατηγορία στην εργασία σε όλες τις ηλικιακές ομάδες αναφέρεται στην Ελβετία με ποσοστά 8.7%, 10%, 11.6% και 14.1%. Δεν αναφέρονται ποσοστά στην ηλικιακή ομάδα 15-24 για Εσθονία, Κροατία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Μάλτα και Αυστρία. Στην ομάδα 15-29 δεν αναφέρονται ποσοστά για Κροατία, Λετονία και Μάλτα, και την τελευταία ομάδα 25-34 δεν αναφέρονται ποσοστά μόνο για την Μάλτα.

---

¹⁸ Έκθεση της Eurostat

Αντίθετα η επόμενη κατηγορία αναφέρεται στον μη περιορισμό στην εργασία όπου και τα μεγαλύτερα ποσοστά όπου είναι 26.6%, 30%, 31.2 και 35.7% των αντιστοιχών ηλικιακών ομάδων αναφέρονται στην Τουρκία. Τα μικρότερα και αντίστοιχα ποσοστά για τις ηλικιακές ομάδες 15-24, 15-29, 15-34 όπου είναι 2.6%, 3,6% και 4.6% αναφέρονται την Ολλανδία. Στην τελευταία ηλικιακή ομάδα 25-34 το μικρότερο ποσοστό αναφέρεται στην Σουηδία με ποσοστό 5.9%.

Η θέση της Ελλάδας σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη κυμαίνεται σε ίδιο επίπεδο μεταξύ των πινάκων. Δηλαδή η θέση της είναι περίπου στην μέση είτε με τις χώρες όπου η σύγκριση είναι προς τα πάνω (χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά) είτε με τις χώρες προς τα κάτω (χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά). Η παρακάτω ανάλυση αφορά τους ήδη υπάρχων πίνακες, όπου έχουν αναλυθεί παραπάνω.

4.7 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η θέση της Ελλάδας στον πίνακα κυμαίνεται σε όλες τις κατηγορίες με τα είδη προβλημάτων υγείας ή αναπηρίας σε χαμηλά επίπεδα είτε σε σύγκριση με τα μεγαλύτερα ποσοστά είτε με τις χώρες με τα χαμηλότερα. Αναλυτικότερα τα ποσοστά είναι : προβλήματα με τα χέρια ή τα χέρια 1,2%, προβλήματα με τα πόδια ή τα πόδια 2,7%, προβλήματα με την πλάτη ή το λαιμό 2,4%, προβλήματα στο στήθος ή αναπνευστικό πρόβλημα 0.7%, προβλήματα στην καρδιά, πίεση του αίματος ή πρόβλημα στην κυκλοφορία 3,8%, διαβήτη 0,8%, χρόνια κατάθλιψη 0,4% και τέλος σοβαρούς πονοκεφάλους όπως ημικρανία 0.8%.

Η θέση της Ελλάδας στο σύνολο των πινάκων 7, 7.1, 7.2, 7.3 είναι περίπου στην μέση. Στο σύνολο στην συμμετοχή στην εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι περίπου 7.000 ατόμων με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας. Από αυτούς στην προσχολική, πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εντάθηκαν οι 2.400. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση οι 2.600, ενώ στην κατηγορία πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μόλις 1.400 άνθρωποι. Η σύγκριση της Ελλάδας προς τα πάνω, δηλαδή σε σύγκριση με την Ιταλία, Γερμανία και Ηνωμένο

Βασίλειο όπου όπως αναφέραμε και παραπάνω έχουν τις μεγαλύτερες συμμετοχές. Αντίστοιχα σε κάθε μια βαθμίδα εκπαίδευσης η συμμετοχή της Ελλάδας είναι χαμηλή σε σύγκριση με τις άλλες τρεις χώρες. Η Ιταλία έχει περίπου 8 φορές περισσότερες συμμετοχές από ότι η Ελλάδα στο πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Γερμανία έχει τεράστια διάφορα σε σχέση με την Ελλάδα αλλά και το Ηνωμένο Βασίλειο επίσης. Η σύγκριση προς τα κάτω γίνεται με την Ιρλανδία και την Μάλτα. Η συμμετοχή της Ελλάδας σε σχέση με αυτές τις δυο χώρες είναι αυξημένη διότι οι συμμετοχές των δυο αυτών χωρών απαρτίζονται από πολύ χαμηλά ποσοστά όπου αυτό μπορεί να υποδηλώνει ότι αυτές οι χώρες μπορεί να έχουν χαμηλά ποσοστά ατόμων με αναπηρία ή δεν είναι η εκπαίδευση σημαντική για τα άτομα αυτά ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν σε έναν ενιαίο κοινωνικό σύστημα.

Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στην Ελλάδα το ποσοστό των παντρεμένων είναι 3.820 όπου σε σύγκριση με τους άγαμους είναι μια χιλιάδα περίπου παραπάνω, σε σχέση με την Τουρκία, Γερμανία και Ιταλία. Η διάφορα τους με την Ελλάδα είναι τεραστία.

Επικράτηση των κύριων βασικών δυσκολιών κατά φύλο, όπου αναφέρεται στον πίνακα 6 η θέση της Ελλάδας είναι ως εξής : Στο γενικό σύνολο του πίνακα 6 η κύρια επικράτηση της βασικής δυσκολίας είναι η δυσκολία στο περπάτημα με ποσοστό 2.1%. Η μικρότερη δυσκολία αναφέρεται πως είναι στην ακοή με ποσοστό 2.2%. Ειδικότερα η θέση της Ελλάδας σε κάθε μια κατηγορία δυσκολίας η Ελλάδα έχει σχετικά από μικρότερα ποσοστά. Πρόβλημα με την όραση έχει κυρίως η Εσθονία με ποσοστό 5.1%, ενώ στην αντίστοιχη κατηγορία το ποσοστό στην Ελλάδα είναι 0.4% όπου είναι και το χαμηλότερο ποσοστό σε αυτή την κατηγορία. Δυσκολία με την ακοή η Ελλάδα και σε αυτή την κατηγορία έχει τα μικρότερα ποσοστά 0.2%, μαζί με την Τσεχία και Λιθουανία, σε σχέση με την Γαλλία όπου έχει το υψηλότερο ποσοστό 4.7%. Στην επόμενη κατηγορία αναφέρεται η δυσκολία το περπάτημα όπου το μεγαλύτερο ποσοστό 9.8% αναφέρεται την Τουρκία, ενώ το μικρότερο ποσοστό 1.9% αναφέρεται στην Ιρλανδία. Η Ελλάδα σε αυτή την

κατηγορία το ποσοστό της είναι 2.1% ,κυμαίνεται περίπου στην μέση αλλά η τάση της προσδιορίζεται προς τα κάτω. Στην δυσκολία στην μνήμη στην Ιρλανδία αναφέρεται το μεγαλύτερο ποσοστό 4.7%, ενώ στην Ισπανία το μικρότερο ποσοστό όπου είναι 0.4%. Στην Ελλάδα το ποσοστό σε αυτή την κατηγορία είναι 0.7%. Στην τελευταία κατηγορία όπου η δυσκολία είναι η όρθια ή καθιστή θέση στην Ελλάδα το ποσοστό είναι 1.8% όπου το μεγαλύτερο ποσοστό 5.6% αναφέρεται στην Γαλλία και το μικρότερο στην Ιταλία 0.6%.

Στον πίνακα 9 αναφέρεται η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας. Στο σύνολο με βάση των πίνακα 9 η Ελλάδα έχει 6.507 άτομα με ειδικές ανάγκες εκ των οποίων οι 2.300 είναι άγαμοι, οι 3.819 είναι παντρεμένοι και οι 388 είναι χωρισμένοι. Σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες, δηλαδή με τις χώρες όπου έχουν τα υψηλότερο και τα χαμηλότερα ποσοστά, η θέση της Ελλάδας θεωρείται πως είναι στα χαμηλά επίπεδα. Η χώρα η οποία έχει υψηλή συμμετοχή στους άγαμους είναι η Γαλλία με συμμετοχή 17.905 ατόμων ενώ η χαμηλότερη συμμετοχή είναι στην Ιρλανδία με 96 άτομα. Τα περισσότερα άτομα με ειδικές ανάγκες όπου οι οικογενειακή του κατάσταση είναι παντρεμένοι βρίσκονται στην Τουρκία με συμμετοχή 32.287 ατόμων, αντίθετα τα λιγότερα άτομα όπου η οικογενειακή τους κατάσταση είναι παντρεμένοι είναι στην Ιρλανδία, όπου παντρεμένοι δηλώνουν μόλις 84 άτομα με ειδικές ανάγκες. Τέλος, τα περισσότερα διαζύγια αναφέρονται στον Ηνωμένο Βασίλειο. Τα διαζύγια στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέρχονται στις 4.948, ενώ η μικρότερη συμμετοχή στα διαζύγια είναι την Ιρλανδία με 17 μόλις διαζευγμένους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως είδαμε κατά την διάρκεια της μελέτης μας, η αναπηρία υποδηλώνει την παρουσία κάποιας αδυναμίας που μπορεί να προέρχεται από ελαττωμένη ή διαταραγμένη σωματική ή διανοητική λειτουργία και η οποία συνήθως οδηγεί σε μια δυσαρμονία ατόμου και περιβάλλοντος. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες ή αναπηρία έχουν κάποιους περιορισμούς που οι υπόλοιποι άνθρωποι δεν έχουν αλλά οι περιορισμοί αυτοί εξαλείφονται με την κατάλληλη υποστήριξη.

Τα αποτελέσματα της παρούσης ανάλυσης ανέδειξαν σύμφωνα με τους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας προκύπτει ότι στην Ελλάδα το 18,2 % του πληθυσμού της χώρας αντιμετωπίζει κάποιο προβλήματα υγείας ή κάποια αναπηρία και περισσότερα από τα μισά άτομα βρίσκονται σε ηλικίες άνω των 65 ετών. Το ποσοστό ανεργίας για τα άτομα αυτά είναι μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του γενικού πληθυσμού. Το πιο διαδεδομένο πρόβλημα είναι λόγω καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος ενώ το μη διαδεδομένο είναι πρόβλημα στην ομιλία. Οι γυναίκες παρουσιάζουν περισσότερα προβλήματα αναπηρίας από ότι οι άντρες. Στην εκπαίδευση διαφοροποιούνται τα δεδομένα διότι οι άντρες είναι αυτοί οι οποίοι έχουν περισσότερα ποσοστά συμμετοχής.

Περίπου 44 εκατομμύρια άνθρωποι, ηλικίας 15 έως 64 ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρώπη των 28) έχουν κάποιας μορφής αναπηρία, και το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού ζουν με αναπηρίες. Σε διεθνές επίπεδο το ποσοστό των ατόμων με ειδικές ανάγκες εκτιμάται στο 12% του συνολικού πληθυσμού. Με βάση την Eurostat στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκύπτει ότι το ποσοστό των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα κράτη-μέλη κυμαίνεται μεταξύ 9.3% και 15,2% ενώ τα περισσότερα κράτη μέλη εκτιμούν πως το ποσοστό των Α.Μ.Ε.Α κυμαίνεται στο 12% του πληθυσμού. Ειδικότερα στην Ελλάδα το ποσοστό είναι 9,3% ,στην Πορτογαλία 9,5%,στο Βέλγιο 11,9% ,Ιταλία 12.6 % ,Ολλανδία 12,2% και Ισπανία 15.2%. Επίσης παρατηρείται από το σύνολο ότι τα περισσότερα προβλήματα υγείας ή αναπηρίας παρατηρούνται στις Σκανδιναβικές και βόρειες χώρες από τι σε αυτές τις Μεσόγειου. Πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση στην Ευρώπη των 28: το ποσοστό

συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των ατόμων χωρίς αναπηρία ηλικίας 25-64 ετών ήταν 9,8%.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Δ.Στασινού, Βιβλιογραφία για την Ειδική Αγωγή 1924-1984, Παν. Ιωαννίνων,1985.
- Δ.Ψαθά, Η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα, στο Κοινωνική επανένταξη, υποστήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες,2009
- Διαμαντόπουλος Ν.: Εγκεφαλική παράλυση παρελθόν-παρόν-ψελλών ,Γιαχούδη, Θεσσαλονίκη , 1998.
- Αγγελοπούλου - Σακαντάμη, Ν. Ιατρικά Προβλήματα σε Άτομα με Σωματικές και Νοητικές Δυσκολίες. UniversityStudioPress, 1985
- Βλαβιανού-Αρβανίτη, Αγνή Β., Άτομα με αναπηρία Αθήνα: Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής, 2008
- Γ.Κλεφταρας, Η κατάθλιψη σήμερα : περιγραφή, διάγνωση, θεωρίες και ερευνητικά δεδομένα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998
- Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα: κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής/ επιστημονικός υπεύθυνος Ηλίας Κατσούλης, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα, 1999
- Ε.Σ.Α.Ε.Α, Εκθεση για την κατασταση των ατομων με ειδικες αναγκες στην Ελλάδα,
- Ε.Σ.Α.μεΑ. (2007). Έκθεση για την 3η Δεκέμβρη 2007, Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία. «Η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στον κόσμο της εργασίας - Η ανεργία είναι η πιο σκληρή μορφή κοινωνικής αναπηρίας», Αθήνα.
- Ε.Σ.Α.μεΑ. (2007α). «Εγχειρίδιο για το Δικαίωμα των Ατόμων με Αναπηρία στην ίση μεταχείριση στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας», Αθήνα
- Ζωνιου- Σιδερη Α. Το άτομο με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία ,Νεφέλη, 1987
- Λαμπροπούλου, 1999β. Frisina, 1974. Moores, 2007
- Μ.Νικολάου, Φύλο, αναπηρία και επαγγελματική εκπαίδευση, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,2008
- Σταθόπουλος Πέτρος (2005) «Κοινωνική Πρόνοια. Ιστορική εξέλιξη και Νέες Κατευθύνσεις», Παπαζήση, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Onaga, E.E. &Martoccio, Dynamic and Uncertain Pathways between Early Childhood Inclusion. Policy and Practice International Journal of Child Care and Education Policy ,2008

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΗ

- http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/gr_disab_gr.pdf 15/07/2016
- <http://ec.europa.eu/eurostat>
- <http://www.andreasmorakis.gr/category/%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B1/> 12/10/2016
- http://www.ekka.org.gr/portal_docs/researchstudies/picture/9_481.pdf 01/09/2016
- <http://www.esaea.gr/publications/books-studies/852-egxeiridio-gia-to-dikaioma-ton-atomon-me-anapiria-stin-isi-metaxeirisi-ston-tomea-tis-apasxolisis-kai-tis-ergasias> 25/08/2016
- http://www.e-yliko.gr/amea/prakseis_epeaek/Exidikeysi.pdf 20/08/2016
- <http://www.politeianet.gr/books/9789607093448-sullogiko-athina-diastraseis-tou-koinonikou-apokleismou-stin-ellada-protos-tomos-197500> 01/09/2016
- <http://www.statistics.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.:ΆΤΟΜΑ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ.

	Αντρες		Γυναίκες		Σύνολο	
	Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%
Προβλήματα άνω άκρων	22.132	3,0	25.508	2,8	47.640	2,9
Προβλήματα κάτω άκρων	73.200	9,9	162.607	17,6	235.807	14,2
Προβλήματα πλάτης και λαιμού	31.428	4,3	61.029	6,6	92.457	5,6
Προβλήματα όρασης	32.943	4,5	42.564	4,6	75.507	4,5
Προβλήματα ακοής	10.258	1,4	10.250	1,1	20.508	1,2
Προβλήματα ομιλίας	3.290	0,4	1.321	0,1	4.611	0,3
Δερματικές παθήσεις, περιλαμβανομένων των αλλεργιών	7.574	1,0	17.354	1,9	24.928	1,5
Θωρακικά ή αναπνευστικά προβλήματα	52.173	7,1	52.681	5,7	104.854	6,3
Προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος	294.988	39,9	303.755	32,9	598.743	36,0
Προβλήματα στομαχικά, ηπατικά, του ουροποιητικού	51.350	7,0	39.533	4,3	90.883	5,5
Σακχαρώδης διαβήτης	46.535	6,3	60.774	6,6	107.309	6,5
Επιληψία	4.403	0,6	2.386	0,3	6.789	0,4
Διανοητικές, νευρολογικές, ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές	44.220	6,0	48.646	5,3	92.866	5,6
Άλλες εξελισσόμενες ασθένειες (AIDS, καρκίνοι, σκλήρυνση κατά πλάκας)	23.259	3,1	33.673	3,6	56.932	3,4
Άλλα χρόνια προβλήματα υγείας/αναπηρίες	41.091	5,6	60.847	6,6	101.938	6,1
Σύνολο	738.844	100,0	922.928	100,0	1.661.772	100,0

ΠΗΓΗ : ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛ.ΣΤΑΤ, "Ειδική Έρευνα για τα Άτομα με Προβλήματα Υγείας ή Αναπηρία", 2002

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 :ΕΙΔΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

	15 - 29 ετών		30-44 ετών		45-64 ετών		65+ ετών		Σύνολο	
	Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%
Προβλήματα άνω άκρων	1.581	2,6	5.380	3,9	14.019	3,0	26.660	2,7	47.640	2,9
Προβλήματα κάτω άκρων	4.172	6,9	15.762	11,4	56.529	11,9	159.344	16,1	235.807	14,2
Προβλήματα πλάτης και λαιμού	1.481	2,5	15.196	11,0	38.111	8,0	37.670	3,8	92.458	5,6
Προβλήματα όρασης	8.834	14,7	9.818	7,1	17.511	3,7	39.343	4,0	75.507	4,5
Προβλήματα ακοής	1.499	2,5	1.531	1,1	3.813	0,8	13.665	1,4	20.508	1,2
Προβλήματα ομιλίας	1.264	2,1	716	0,5	1.643	0,3	987	0,1	4.610	0,3
Δερματικές παθήσεις, περιλαμβανομένων των αλλεργιών	5.196	8,6	7.102	5,1	8.551	1,8	4.080	0,4	24.928	1,5
Θωρακικά ή αναπνευστικά προβλήματα	3.845	6,4	5.582	4,0	26.383	5,6	69.044	7,0	104.853	6,3
Προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος	2.666	4,4	18.453	13,3	161.853	34,2	415.771	42,0	598.743	36,0
Προβλήματα στομαχικά, ηπατικά, του ουροποιητικού	3.647	6,1	6.651	4,8	28.445	6,0	52.141	5,3	90.883	5,5
Σακχαρώδης διαβήτης	1.671	2,8	4.310	3,1	29.404	6,2	71.925	7,3	107.309	6,5
Επιληψία	1.637	2,7	1.110	0,8	2.325	0,5	1.717	0,2	6.789	0,4
Διανοητικές, νευρολογικές, ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές	13.524	22,5	22.655	16,4	30.250	6,4	26.438	2,7	92.867	5,6
Άλλες εξελισσόμενες ασθένειες (AIDS, καρκίνοι, σκλήρυνση κατά πλάκας)	1.291	2,1	7.290	5,3	17.796	3,8	30.555	3,1	56.933	3,4
Άλλα χρόνια προβλήματα υγείας/αναπηρίες	7.786	13,0	16.704	12,1	37.051	7,8	40.398	4,1	101.939	6,1

ΠΗΓΗ : ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ειδική Έρευνα για τα "Άτομα με Προβλήματα Υγείας ή Αναπηρία", 2002

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 :ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

	ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ Ή ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
	Στο σύνολο των ατόμων	Στο εργατικό δυναμικό	Στο σύνολο των ατόμων	Στο εργατικό δυναμικό
Εργαζόμενοι	<u>14,9</u>	<u>91,1</u>	<u>38,1</u>	<u>90,4</u>
Άνεργοι	<u>1,5</u>	<u>8,9</u>	<u>4,1</u>	<u>9,6</u>
Οικονομικά Μη Ενεργοί	<u>83,6</u>		<u>57,9</u>	
Σύνολο	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>	<u>100,0</u>

ΠΗΓΗ : ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛ.ΣΤΑΤ

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΤΥΠΟΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ.**

	Σύνολο		Άντρες		Γυναίκες	
	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας
Προβλήματα άνω άκρων (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)	53.812	6,5	21.617	5,4	32.195	7,6
Προβλήματα κάτω άκρων (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)	102.134	12,4	39.669	9,9	62.465	14,7
Προβλήματα πλάτης και αυχένα (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)	113.697	13,8	51.364	12,8	62.333	14,7
Καρκίνος	16.058	2,0	6.404	1,6	9.655	2,3
Δερματικές παθήσεις, περιλαμβανομένων των αλλεργιών και των σοβαρών παραμορφώσεων	17.655	2,1	7.844	2,0	9.812	2,3
Προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος	208.828	25,4	124.134	31,1	84.694	20,0
Θωρακικά ή αναπνευστικά προβλήματα, περιλαμβανομένων του άσθματος και της βρογχίτιδας	29.698	3,6	18.447	4,6	11.252	2,7
Προβλήματα στομαχικά, ηπατικά, του ουροποιητικού ή του πεπτικού συστήματος	40.602	4,9	23.177	5,8	17.425	4,1
Σακχαρώδης διαβήτης	37.687	4,6	19.135	4,8	18.552	4,4
Επιληψία	1.994	0,2	1.444	0,4	551	0,1
Έντονοι πονοκέφαλοι, όπως ημικρανία	35.359	4,3	5.786	1,4	29.573	7,0
Μαθησιακές δυσκολίες (προβλήματα γραφής, ανάγνωσης ή στην αριθμητική)	5.331	0,6	2.826	0,7	2.505	0,6
Χρόνιο άγχος	48.521	5,9	21.016	5,3	27.505	6,5
Κατάθλιψη	16.800	2,0	7.789	1,9	9.011	2,1
Άλλες διανοητικές, νευρολογικές ή συναισθηματικές διαταραχές	46.095	5,6	25.823	6,5	20.272	4,8
Άλλες εξελισσόμενες ασθένειες (περιλαμβανομένων της σκλήρυνσης κατά πλάκας, του AIDS, του Αλτσχάιμερ, της νόσου του Parkinson)	8.077	1,0	4.050	1,0	4.026	1,0
Άλλα χρόνια προβλήματα υγείας	41.079	5,0	19.259	4,8	21.820	5,2
	823.427		399.784		423.646	

ΠΗΓΗ :ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛ.ΣΤΑΤ, "Ειδική Έρευνα για την Απασχόληση των Ατόμων με Προβλήματα Υγείας" 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΤΥΠΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ.

	Σύνολο		Άντρες		Γυναίκες	
	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα δραστηριότητας	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα δραστηριότητας	Πλήθος	% επί των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα δραστηριότητας
Πρόβλημα όρασης (που παραμένει ακόμα και αν φορά γυαλιά ή φακούς επαφής)	22.773	5,0	11.623	5,7	11.150	4,4
Πρόβλημα ακοής (που παραμένει ακόμα και αν χρησιμοποιεί ακουστικά βαρηκοΐας)	7.999	1,7	1.973	1,0	6.026	2,4
Πρόβλημα με το περπάτημα ή με το ανέβασμα σκάλας	115.523	25,2	53.760	26,2	61.763	24,3
Πρόβλημα με το κάθισμα ή την ορθοστασία	75.829	16,5	27.379	13,4	48.450	19,1
Πρόβλημα μνήμης ή συγκέντρωσης	34.314	7,5	15.680	7,7	18.634	7,3
Πρόβλημα επικοινωνίας (για παράδειγμα να γίνει κατανοητός ή να καταλάβει)	23.862	5,2	13.119	6,4	10.743	4,2
Πρόβλημα με το άπλωμα ή το τέντωμα του σώματος	27.441	6,0	10.924	5,3	16.517	6,5
Πρόβλημα για να σηκώσει ή να μεταφέρει αντικείμενα	90.774	19,8	40.522	19,8	50.252	19,8
Πρόβλημα με το σκύψιμο	55.233	12,0	28.178	13,8	27.055	10,6
Πρόβλημα με το να κρατήσει σταθερά ή να περιστρέψει αντικείμενα	5.362	1,2	1.768	0,9	3.594	1,4

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ – ΕΛ.ΣΤΑΤ, " Ειδική Έρευνα για την Απασχόληση των Ατόμων με Προβλήματα Υγείας, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ.

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_ΡΒ	ΟΡΑΣΗ	ΑΚΟΗ	ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ	ΜΝΗΜΗ	Όρθια ή καθιστή θέση
EuropeanUnion (28 countries)	1,9	1,2	3,8	1,6	2,3
ΒΕΛΓΙΟ	1,4	0,7	3,7	1,9	1,7
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	2,1	0,3	4,3	0,9	2,4
ΤΣΕΧΙΑ	1,1	0,2	2,7	0,6	1,8
ΔΑΝΙΑ	0,6	0,3	4,1	2,7	2,7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,7	0,6	3,3	1,4	2,4
ΕΣΘΟΝΙΑ	5,1	1,0	4,3	1,8	3,1
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,5	0,3	1,9	0,8	0,9
ΕΛΛΑΔΑ	0,4	0,2	2,1	0,7	1,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,6	0,7	2,4	0,4	1,0
ΓΑΛΛΙΑ	3,5	4,7	2,6	2,2	5,6
ΚΡΟΑΤΙΑ	1,3	0,5	6,7	1,8	3,0
ΙΤΑΛΙΑ	0,8	0,3	2,3	0,6	0,6
ΚΥΠΡΟΣ	0,6	0,3	4,6	0,5	1,3
ΛΕΤΟΝΙΑ	1,9	0,5	5,2	1,5	3,1
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1,3	0,2	3,6	1,3	1,7
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	2,8	0,9	7,3	3,0	3,8
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1,1	0,5	4,1	1,3	2,6
ΜΑΛΤΑ	1,6	0,8	2,4	:	:
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1,0	0,6	4,9	3,5	2,6
ΑΥΣΤΡΙΑ	4,7	2,0	4,9	1,5	3,7
ΠΟΛΩΝΙΑ	1,2	0,4	5,7	1,4	1,7
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,4	1,7	5,6	2,6	2,1
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3,5	0,3	3,3	1,4	1,0
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	3,4	1,0	5,4	1,5	3,5
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1,6	0,4	3,9	1,0	1,5
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	2,8	1,7	5,6	3,4	4,9
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,6	1,2	3,9	3,5	1,7
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2,3	1,1	5,9	2,3	2,2
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,7	0,9	2,3	4,7	2,9
ΕΛΒΕΤΙΑ	3,4	0,8	4,1	3,8	2,4
ΤΟΥΡΚΙΑ	2,0	0,7	9,8	1,1	5,3

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1: ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ
ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, Η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΤΩΝ ΑΝΤΡΩΝ**

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_PΒ	ΟΡΑΣΗ	ΑΚΟΗ	ΠΕΡΑΠΑΝΤΗΜΑ	ΜΝΗΜΗ	Όρθια ή καθιστή θέση
European Union (28 countries)	1,8	1,3	3,4	1,5	1,9
ΒΕΛΓΙΟ	1,4	0,9	3,5	1,9	1,3
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	1,8	0,4	3,8	0,9	2,0
ΤΣΕΧΙΑ	1,0	0,2	2,7	0,7	1,5
ΔΑΝΙΑ	0,6	0,4	3,6	2,1	2,0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,7	0,8	3,3	1,3	2,2
ΕΣΘΟΝΙΑ	4,7	0,9	3,8	2,1	2,4
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,4	0,4	1,9	1,0	0,8
ΕΛΛΑΔΑ	0,4	0,1	2,0	0,7	1,3
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,4	0,8	2,0	0,3	0,8
ΓΑΛΛΙΑ	2,9	5,3	2,3	2,0	4,6
ΚΡΟΑΤΙΑ	1,0	0,7	6,6	2,1	2,7
ΙΤΑΛΙΑ	0,7	0,3	1,9	0,6	0,5
ΚΥΠΡΟΣ	0,8	0,3	4,4	0,6	1,2
ΛΕΤΟΝΙΑ	1,5	0,6	4,1	1,4	2,3
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1,0	:	2,9	1,4	1,1
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	2,6	1,1	6,4	2,5	3,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1,0	0,5	3,7	1,3	2,4
ΜΑΛΤΑ	1,8	:	1,8	:	:
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1,0	0,6	3,8	3,5	1,9
ΑΥΣΤΡΙΑ	4,7	2,4	4,7	1,7	3,4
ΠΟΛΩΝΙΑ	1,2	0,5	5,3	1,5	1,5
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,1	1,9	4,4	2,4	1,5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3,0	0,3	2,8	1,4	0,8
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	3,1	1,3	5,4	1,5	3,0
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1,4	0,4	3,5	1,0	1,4
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	2,8	2,0	5,1	3,4	4,2
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,2	1,3	3,0	2,8	1,2
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2,3	1,3	5,2	2,3	1,7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,7	:	1,8	3,8	2,0
ΕΛΒΕΤΙΑ	2,8	0,9	3,2	3,2	1,7
ΤΟΥΡΚΙΑ	2,0	0,7	7,4	0,9	3,9

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2: ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ
ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_ΡΒ	ΟΡΑΣΗ	ΑΚΟΗ	ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ	ΜΝΗΜΗΣ	Όρθια ή καθιστή θέση
European Union (28 countries)	2,1	1,0	4,2	1,6	2,7
ΒΕΛΓΙΟ	1,3	0,5	3,9	1,8	2,1
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	2,3	:	4,8	0,8	2,8
ΤΣΕΧΙΑ	1,1	0,2	2,8	0,6	2,2
ΔΑΝΙΑ	0,6	0,3	4,6	3,4	3,3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,6	0,4	3,3	1,4	2,6
ΕΣΘΟΝΙΑ	5,5	1,1	4,7	1,5	3,8
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,6	0,3	1,9	0,7	1,0
ΕΛΛΑΔΑ	0,4	0,2	2,3	0,7	2,2
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,7	0,6	2,8	0,5	1,2
ΓΑΛΛΙΑ	4,0	4,0	2,8	2,4	6,5
ΚΡΟΑΤΙΑ	1,5	0,4	6,8	1,5	3,2
ΙΤΑΛΙΑ	0,8	0,2	2,8	0,6	0,7
ΚΥΠΡΟΣ	0,4	0,4	4,9	0,3	1,4
ΛΕΤΟΝΙΑ	2,3	:	6,2	1,5	3,8
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1,7	:	4,1	1,2	2,2
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	3,0	0,6	8,3	3,6	4,4
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1,1	0,5	4,5	1,4	2,8
ΜΑΛΤΑ	1,5	:	3,1	:	:
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0,9	0,5	6,0	3,6	3,4
ΑΥΣΤΡΙΑ	4,8	1,5	5,2	1,4	3,9
ΠΟΛΩΝΙΑ	1,3	0,4	6,0	1,3	1,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,7	1,6	6,8	2,8	2,7
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3,9	0,3	3,8	1,5	1,1
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	3,7	0,6	5,3	1,4	4,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1,9	0,4	4,2	1,0	1,7
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	2,9	1,5	6,1	3,4	5,6
ΣΟΥΗΔΙΑ	2,0	1,1	4,8	4,3	2,3
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2,4	1,0	6,6	2,3	2,6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,6	:	2,8	5,6	3,9
ΕΛΒΕΤΙΑ	4,1	0,7	5,0	4,4	3,2
ΤΟΥΡΚΙΑ	1,9	0,7	12,2	1,2	6,7

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΤΟ ΦΥΛΟ, ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_PΒ	Total
EuropeanUnion (28 countries)	317.520
ΒΕΛΓΙΟ	6.951
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	4.864
ΤΣΕΧΙΑ	7.234
ΔΑΝΙΑ	3.614
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	46.211
ΕΣΘΟΝΙΑ	903
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	3.048
ΕΛΛΑΔΑ	6.507
ΙΣΠΑΝΙΑ	29.104
ΓΑΛΛΙΑ	39.564
ΚΡΟΑΤΙΑ	2.731
ΙΤΑΛΙΑ	36.738
ΚΥΠΡΟΣ	570
ΛΕΤΟΝΙΑ	1.382
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	2.040
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	345
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	6.693
ΜΑΛΤΑ	289
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	10.991
ΑΥΣΤΡΙΑ	5.650
ΠΟΛΩΝΙΑ	25.824
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	7.097
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	14.622
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	1.423
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	3.865
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	3.410
ΣΟΥΗΔΙΑ	6.111
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	39.740
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	199
ΕΛΒΕΤΙΑ	5.318
ΤΟΥΡΚΙΑ	48.301

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1: ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ, ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

ΓΕΟ/HLTH_PB	Total
EuropeanUnion (28 countries)	94.061
ΒΕΛΓΙΟ	2.181
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	1.172
ΤΣΕΧΙΑ	1.048
ΔΑΝΙΑ	1.084
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	8.393
ΕΣΘΟΝΙΑ	164
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	871
ΕΛΛΑΔΑ	2.441
ΙΣΠΑΝΙΑ	13.484
ΓΑΛΛΙΑ	12.133
ΚΡΟΑΤΙΑ	688
ΙΤΑΛΙΑ	16.635
ΚΥΠΡΟΣ	165
ΛΕΤΟΝΙΑ	284
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	338
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	100
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1.610
ΜΑΛΤΑ	163
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3.416
ΑΥΣΤΡΙΑ	1.274
ΠΟΛΩΝΙΑ	4.582
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	4.580
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	4.342
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	282
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	617
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	760
ΣΟΥΗΔΙΑ	1.342
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	9.909
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	76
ΕΛΒΕΤΙΑ	1.080
ΤΟΥΡΚΙΑ	34.022

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2: ΑΝΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ
ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΜΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.**

ΓΕΟ/HLTH_PB	Total
EuropeanUnion (28 countries)	146.610
ΒΕΛΓΙΟ	2.632
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	2.709
ΤΣΕΧΙΑ	5.047
ΔΑΝΙΑ	1.464
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	25.798
ΕΣΘΟΝΙΑ	458
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1.102
ΕΛΛΑΔΑ	2.636
ΙΣΠΑΝΙΑ	6.972
ΓΑΛΛΙΑ	16.637
ΚΡΟΑΤΙΑ	1.593
ΙΤΑΛΙΑ	15.262
ΚΥΠΡΟΣ	215
ΛΕΤΟΝΙΑ	770
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1.143
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	133
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	3.888
ΜΑΛΤΑ	83
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4.419
ΑΥΣΤΡΙΑ	3.459
ΠΟΛΩΝΙΑ	16.120
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.441
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	8.451
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	829
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	2.632
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	1.524
ΣΟΥΗΔΙΑ	2.901
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	16.291
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	69
ΕΛΒΕΤΙΑ	2.662
ΤΟΥΡΚΙΑ	8.941

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3: ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_ΡΒ	Total
EuropeanUnion (28 countries)	74.412
ΒΕΛΓΙΟ	2.137
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	983
ΤΣΕΧΙΑ	1.138
ΔΑΝΙΑ	967
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10.507
ΕΣΘΟΝΙΑ	280
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	996
ΕΛΛΑΔΑ	1.430
ΙΣΠΑΝΙΑ	8.648
ΓΑΛΛΙΑ	10.795
ΚΡΟΑΤΙΑ	442
ΙΤΑΛΙΑ	4.841
ΚΥΠΡΟΣ	190
ΛΕΤΟΝΙΑ	327
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	559
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	107
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1.194
ΜΑΛΤΑ	43
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3.071
ΑΥΣΤΡΙΑ	917
ΠΟΛΩΝΙΑ	5.122
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.076
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1.829
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	311
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	616
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	1.126
ΣΟΥΗΔΙΑ	1.856
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	12.905
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	55
ΕΛΒΕΤΙΑ	1.554
ΤΟΥΡΚΙΑ	5.338

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΟΙ ΝΕΟΙ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΙΔΟΣ
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ (15-24)**

ΓΕΟ/ΗΛΤΗ_PΒ	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική δραστηριότητα	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες
European Union (28 countries)	23,9	12,3	32,4	12,2
ΒΕΛΓΙΟ	20,6	9,6	37,1	9,2
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	77,2	21,4	81,2	21,5
ΤΣΕΧΙΑ	34,9	7,7	35,0	7,4
ΔΑΝΙΑ	15,4	5,4	17,1	5,2
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	14,8	8,0	31,7	7,9
ΕΣΘΟΝΙΑ	23,3	10,3	:	10,5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	40,3	17,8	49,5	17,5
ΕΛΛΑΔΑ	44,6	15,9	52,3	15,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	26,7	19,4	32,7	19,1
ΓΑΛΛΙΑ	19,8	10,7	24	10,7
ΚΡΟΑΤΙΑ	:	14,5	:	14,5
ΙΤΑΛΙΑ	45,9	18,0	45,1	18,0
ΚΥΠΡΟΣ	41,6	10,6	46,3	10,6
ΛΕΤΟΝΙΑ	:	16,6	:	16,8
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	43,4	10,4	53,4	10,4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	15,1	4,2	:	4,5
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	48,5	11,3	48,3	11,3
ΜΑΛΤΑ	:	11,4	:	11,2
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	17,3	2,7	22	2,6
ΑΥΣΤΡΙΑ	12,7	6,5	:	6,7
ΠΟΛΩΝΙΑ	31,8	10,0	35,1	10,0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	23,5	11,0	26,5	10,7
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	61,9	15,9	78,1	15,8
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	23,5	5,6	16,4	5,5
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	37,4	12,7	44,3	12,5
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	18,1	6,4	19,7	6,4
ΣΟΥΗΔΙΑ	10,6	6,4	10,4	6,5
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	28,6	15,9	39,5	15,2
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	:	7,3	12,3	6,8
ΕΛΒΕΤΙΑ	7,7	6,8	8,7	6,8
ΤΟΥΡΚΙΑ				

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 8.1: ΟΙ ΝΕΟΙ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΙΔΟΣ
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ (15-29)**

ΓΕΟ/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες
EuropeanUnion (28 countries)	28,6	14,6	37,8	14,4
ΒΕΛΓΙΟ	26,1	11,4	46,3	10,7
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	71,9	23,9	79,8	23,9
ΤΣΕΧΙΑ	46,2	12,1	46,8	11,7
ΔΑΝΙΑ	21,1	6,5	25,0	5,8
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	19,7	10,0	39,2	9,8
ΕΣΘΟΝΙΑ	28,3	13,3	33,9	13,5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	44,8	20,7	60,4	20,2
ΕΛΛΑΔΑ	53,5	21,5	62,8	21,4
ΙΣΠΑΝΙΑ	34,5	20,8	36,7	20,6
ΓΑΛΛΙΑ	24,4	13,2	27,3	13,0
ΚΡΟΑΤΙΑ	59,4	16,9	:	17,1
ΙΤΑΛΙΑ	43,6	20,6	48,4	20,6
ΚΥΠΡΟΣ	37,7	12,0	37,0	12,0
ΛΕΤΟΝΙΑ	26,4	19,6	:	19,7
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	53,8	13,4	68,2	13,2
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	13,3	6,3	16,7	6,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	53,4	15,8	54,0	15,8
ΜΑΛΤΑ	:	12,3	:	11,9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	24,5	3,9	28,8	3,8
ΑΥΣΤΡΙΑ	14,3	7,3	20,2	7,4
ΠΟΛΩΝΙΑ	41,4	13,6	45,8	13,5
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	28,9	12,2	31,3	11,9
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	63,6	17,6	78,0	17,5
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	26,7	7,8	21	7,6
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	55,4	17,0	57,8	16,8
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	19,6	8,3	20,7	8,3
ΣΟΥΗΔΙΑ	12,2	6,5	12,3	6,5
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	31,9	16,1	43,8	15,5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13,7	8,2	14,6	7,5
ΕΛΒΕΤΙΑ	9,9	7,8	9,9	7,7
ΤΟΥΡΚΙΑ	44,6	30,1	47,8	29,9

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 8.3: ΟΙ ΝΕΟΙ ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΟΥΤΕ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΙΔΟΣ
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ (25-34)**

GEO/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές
European Union (28 countries)	34,8	18,5	44,8	18,2
ΒΕΛΓΙΟ	41,0	13,6	55,0	12,7
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	72,9	27,4	87,9	27,1
ΤΣΕΧΙΑ	48,1	20,1	52,9	19,4
ΔΑΝΙΑ	32,6	8,5	37,4	7,0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	27,3	16,1	50,0	15,9
ΕΣΘΟΝΙΑ	37,1	19,7	53	19,1
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	54,6	24,6	69,6	23,6
ΕΛΛΑΔΑ	59,7	29,0	67,4	28,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	33,6	23,2	42,5	22,7
ΓΑΛΛΙΑ	27,7	16,3	30,4	15,5
ΚΡΟΑΤΙΑ	54	22,3	55,7	22,6
ΙΤΑΛΙΑ	38,0	25,1	48,2	24,9
ΚΥΠΡΟΣ	41,4	13,4	41,1	13,2
ΛΕΤΟΝΙΑ	38,5	23,9	49,2	23,6
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	62,6	19,2	77,8	19,0
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	11,9	9,5	20,4	8,8
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	59,1	24,2	65,4	24,0
ΜΑΛΤΑ	:	17,0	:	16,5
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	40,0	6,9	42,1	6,7
ΑΥΣΤΡΙΑ	15,9	9,6	26,7	9,3
ΠΟΛΩΝΙΑ	53,5	18,9	60,3	18,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	30,0	13,2	29,7	12,9
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	61,0	20,2	73,6	20,1
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	29,4	10,3	25,5	9,9
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	72,2	24,8	72,6	24,4
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	20,2	12,0	24,1	11,7
ΣΟΥΗΔΙΑ	13,9	6,4	17,1	5,9
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	39,8	15,3	51,7	14,7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	24,8	8,7	21,0	8,6
ΕΛΒΕΤΙΑ	14,1	9,5	14,1	9,1
ΤΟΥΡΚΙΑ	46,9	36,0	49,0	35,7

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

GEO/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές	ΣΥΝΟΛΟ
EuropeanUnion (28 countries)	44.459,479	269.937,687	34.777,862	271.432,856	317.520,049
ΒΕΛΓΙΟ	964,542	5.986,107	918,57	6.031,766	6.950,649
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	496,683	4.366,958	389,454	4.474,188	4.863,642
ΤΣΕΧΙΑ	603,96	6.625,344	698,443	6.530,05	7.234,329
ΔΑΝΙΑ	547,277	3.066,895	609,536	2.992,865	3.614,172
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	6.877,295	37.532,153	4.718,003	34.403,521	46.210,678
ΕΣΘΟΝΙΑ	167,012	735,789	128,904	772,287	902,952
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	160,318	2.881,422	216,922	2.819,173	3.047,968
ΕΛΛΑΔΑ	459,109	6.048,374	435,86	6.058,529	6.507,483
ΙΣΠΑΝΙΑ	2.342,899	26.293,554	2.693,4	25.776,473	29.104,322
ΓΑΛΛΙΑ	8.347,591	30.888,855	4.190,089	32.728,312	39.564,229
ΚΡΟΑΤΙΑ	418,38	2.312,654	310,837	2.420,197	2.731,034
ΙΤΑΛΙΑ	3.163,742	33.220,269	2.545,388	33.661,768	36.737,734
ΚΥΠΡΟΣ	53,96	515,71	59,772	509,898	569,671
ΛΕΤΟΝΙΑ	247,748	1.133,331	160,319	1.220,435	1.381,697
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	267,857	1.772,544	243,144	1.797,257	2.040,401
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	73,118	271,135	48,369	291,082	345,265
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	882,542	5.782,64	756,966	5.909,215	6.692,507
ΜΑΛΤΑ	20,921	268,222	29,675	259,468	289,143
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.497,449	9.455,823	1.443,302	9.507,721	10.990,609
ΑΥΣΤΡΙΑ	1.328,344	4.321,951	877,704	4.772,591	5.650,295
ΠΟΛΩΝΙΑ	3.664,91	22.159,158	2.949,996	22.874,072	25.824,068
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.223,843	5.862,635	1.310,439	5.773,214	7.096,814
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1.597,846	13.024,234	1.692,61	12.929,469	14.622,079
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	265,193	1.157,329	316,046	1.106,476	1.422,522
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	398,936	3.457,414	448,109	3.407,746	3.864,94
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	761,271	2.636,284	619,707	2.780,135	3.409,62
ΣΟΥΗΔΙΑ	983,136	5.113,993	864,623	5.184,118	6.110,744
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	6.643,597	33.046,912	5.101,673	34.440,827	39.740,483
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	38,377	158,866	49,471	146,137	199,387
ΕΛΒΕΤΙΑ	924,428	4.372,751	838,272	4.409,977	5.317,8
ΤΟΥΡΚΙΑ	8.481,367	39.819,505	8.155,479	40.145,392	48.300,871

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.1: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ(ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ-ΑΓΑΜΟΙ)

GEO/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές	ΣΥΝΟΛΟ
EuropeanUnion (28 countries)	11.617,389	110.156,035	9.330,522	109.866,695	122.864,027
ΒΕΛΓΙΟ	252,131	2.495,336	230,522	2.516,632	2.747
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	84,991	1.630,269	77,837	1.637,424	1.715
ΤΣΕΧΙΑ	104,921	2.377,435	147,253	2.334,901	2.483
ΔΑΝΙΑ	174,613	1.344,287	202,351	1.310,711	1.519
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.934,965	15.370,102	1.235,074	14.310,415	17.905
ΕΣΘΟΝΙΑ	48,322	362,523	35,177	374,524	411
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	58,084	1.295,784	76,022	1.274,787	1.357
ΕΛΛΑΔΑ	89,293	2.209,875	88,591	2.208,674	2.299
ΙΣΠΑΝΙΑ	497,656	10.279,29	565,727	10.165,279	10.938
ΓΑΛΛΙΑ	2.596,658	15.234,799	1.539,864	15.670,486	17.964
ΚΡΟΑΤΙΑ	62,687	884,219	49,229	897,677	947
ΙΤΑΛΙΑ	694,456	12.624,947	634,724	12.618,7	13.457
ΚΥΠΡΟΣ	8,676	180,389	10,543	178,521	189
ΛΕΤΟΝΙΑ	58,195	480,039	40,786	497,333	538
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	44,213	602,671	42,981	603,903	647
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	15,743	105,106	10,361	109,181	121
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	139,25	2.462,623	137,218	2.465,769	2.607
ΜΑΛΤΑ	5,346	106,362	7,823	103,885	112
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	478,549	3.971,664	454,57	3.994,026	4.462
ΑΥΣΤΡΙΑ	366,276	1.939,984	210,716	2.095,545	2.306
ΠΟΛΩΝΙΑ	657,067	7.640,834	591,019	7.706,882	8.298
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	257,66	2.287,473	291,138	2.253,381	2.547
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	219,339	4.371,238	202,3	4.388,277	4.591
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	72,542	575,516	91,943	556,115	648
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	82,269	1.393,425	91,443	1.384,601	1.478
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	226,388	1.246,5	197,427	1.275,383	1.477
ΣΟΥΗΔΙΑ	451,098	2.859,239	403,333	2.882,749	3.316
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.936,001	13.824,109	1.664,55	14.050,937	15.784
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	17,106	77,892	22,789	71,708	96
ΕΛΒΕΤΙΑ	301,047	1.783,256	279,25	1.792,552	2.090
ΤΟΥΡΚΙΑ	951,3	13.017,484	971,435	12.997,349	13.969
					139,004

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.2: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ(ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ)

GEO/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές	ΣΥΝΟΛΟ
EuropeanUnion (28 countries)	25.123,011	137.865,434	19.242,184	139.306,725	164.546,83
ΒΕΛΓΙΟ	502,823	2.885,015	485,788	2.902,05	3.387,838
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	322,187	2.396,948	239,074	2.480,061	2.719,135
ΤΣΕΧΙΑ	363,796	3.454,98	391,237	3.427,815	3.821,818
ΔΑΝΙΑ	280,997	1.458,151	306,5	1.427,553	1.739,148
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	3.709,754	18.769,906	2.443,722	17.145,935	23.359,06
ΕΣΘΟΝΙΑ	72,842	280,544	53,978	299,075	353,537
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	78,097	1.427,319	106,593	1.396,371	1.507,716
ΕΛΛΑΔΑ	310,555	3.509,253	288,742	3.521,109	3.819,808
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.500,95	14.251,181	1.755,788	13.896,463	16.004,845
ΓΑΛΛΙΑ	4.433,864	13.222,372	2.104,761	14.313,517	17.797,281
ΚΡΟΑΤΙΑ	295,434	1.280,667	217,832	1.358,269	1.576,102
ΙΤΑΛΙΑ	2.026,34	18.228,6	1.560,902	18.600,147	20.452,65
ΚΥΠΡΟΣ	38,883	308,094	41,942	305,035	346,977
ΛΕΤΟΝΙΑ	130,562	515,572	80,86	565,274	646,534
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	157,712	953,969	142,356	969,326	1.111,681
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	44,103	143,899	29,399	155,963	188,535
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	528,25	2.706,07	429,517	2.804,677	3.250,387
ΜΑΛΤΑ	13,077	146,616	18,743	140,95	159,693
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	759,135	4.815,522	732,158	4.841,832	5.594,136
ΑΥΣΤΡΙΑ	733,679	2.005,676	498,265	2.241,09	2.739,355
ΠΟΛΩΝΙΑ	2.451,563	13.046,504	1.906,341	13.591,726	15.498,067
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	805,754	3.135,468	855,303	3.083,607	3.948,738
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1.064,855	7.747,879	1.132,413	7.680,321	8.812,734
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	158,291	532,457	187,611	503,138	690,749
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	260,766	1.800,483	290,127	1.770,625	2.066,462
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	393,666	1.131,248	301,184	1.224,748	1.530,165
ΣΟΥΗΔΙΑ	429,158	1.979,947	366,661	2.022,893	2.415,256
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	3.255,916	15.731,094	2.274,386	16.637,156	19.008,424
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	16,573	66,7	20,606	61,632	84,618
ΕΛΒΕΤΙΑ	473,904	2.166,675	424,655	2.188,203	2.652,865
ΤΟΥΡΚΙΑ	6.769,025	25.518,037	6.481,505	25.805,557	32.287,062

ΠΗΓΗ:EUROSTAT,2011

199,556

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.3: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ(ΧΩΡΙΣΜΕΝΟΙ)

GEO/HLTH_PB	Δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Καμία δυσκολία σε βασικές δραστηριότητες	Περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία στην βασική	Δεν υπάρχει περιορισμός στην εργασία προκαλείται από μια κατάσταση υγείας ή δυσκολία σε βασικές	ΣΥΝΟΛΟ
European Union (28 countries)	7.717,737	21.907,974	6.203,445	22.251,56	30.099,605
ΒΕΛΓΙΟ	209,588	605,757	202,26	613,084	815,344
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	89,505	339,742	72,543	356,703	429,247
ΤΣΕΧΙΑ	135,242	792,93	159,953	767,334	929,294
ΔΑΝΙΑ	91,668	264,457	100,685	254,602	356,125
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.232,576	3.392,145	1.039,207	2.947,171	4.946,666
ΕΣΘΟΝΙΑ	45,847	92,722	39,749	98,688	138,57
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	24,137	158,319	34,308	148,016	182,889
ΕΛΛΑΔΑ	59,261	329,246	58,527	328,746	388,507
ΙΣΠΑΝΙΑ	344,294	1.763,083	371,885	1.714,732	2.161,115
ΓΑΛΛΙΑ	1.317,069	2.431,683	545,463	2.744,309	3.802,989
ΚΡΟΑΤΙΑ	60,259	147,768	43,776	164,251	208,027
ΙΤΑΛΙΑ	442,947	2.366,722	349,763	2.442,922	2.828,533
ΚΥΠΡΟΣ	6,401	27,228	7,286	26,343	33,629
ΛΕΤΟΝΙΑ	58,992	137,72	38,673	157,828	196,826
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	65,932	215,904	57,807	224,029	281,836
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	13,272	22,087	8,609	25,896	35,573
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	215,041	613,947	190,231	638,77	835,05
ΜΑΛΤΑ	2,498	15,244	3,109	14,633	17,742
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	259,544	668,067	256,353	671,293	934,052
ΑΥΣΤΡΙΑ	228,389	376,29	168,724	435,956	604,679
ΠΟΛΩΝΙΑ	556,281	1.471,82	452,636	1.575,465	2.028,101
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	160,429	439,694	163,998	436,225	600,98
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	313,651	905,117	357,897	860,871	1.218,768
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	34,36	49,355	36,492	47,223	83,715
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	55,9	263,506	66,539	252,52	320,076
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	141,022	255,04	120,948	276,46	398,615
ΣΟΥΗΔΙΑ	101,954	270,672	93,287	274,757	374,265
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.451,68	3.491,709	1.162,736	3.752,734	4.948,394
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4,623	12,63	5,937	11,218	17,392
ΕΛΒΕΤΙΑ	149,478	422,82	134,367	429,223	574,509
ΤΟΥΡΚΙΑ	761,041	1.283,984	702,539	1.342,486	2.045,025
					31,907

ΠΗΓΗ:EUROSTAT,2011

**ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
ΥΓΕΙΑΣ**

GEO/HLTH_ PB	Προβλήμ ατα με τα χέρια ή τα χέρια	Προβλήμ ατα με τα πόδια ή τα πόδια	Προβλήμ ατα με την πλάτη ή το λαιμό	Στο στήθος ή αναπνευσ τικά προβλήμ ατα	Καρδιά, την πίεση του αίματος ή κυκλοφορί α προβλήμα τα	Διαβ ήτης	χρόνια κατάθλι ψη	Σοβαρή πονοκεφά λους (όπως ημικρανία)
EuropeanUni on (28 countries)	3,1	4,4	8,4	2,5	5,0	1,7	1,4	1,8
ΒΕΛΓΙΟ	3,2	3,9	8,1	1,7	2,8	1,1	1,6	1,4
ΒΟΥΓΑΡΙΑ	2,7	3,8	2,8	1,0	9,2	1,2	0,3	1,5
ΤΣΕΧΙΑ	1,6	3,5	5,0	1,3	4,4	1,3	0,3	0,8
ΔΑΝΙΑ	2,5	3,6	7,7	1,6	1,8	1,1	1,1	0,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,8	3,2	7,2	1,5	4,0	2,4	1,3	0,9
ΕΣΘΟΝΙΑ	6,4	9,4	15,8	2,3	11,6	1,4	2,1	4,2
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,4	1,9	2,8	1,8	2,6	1,0	0,7	0,4
ΕΛΛΑΔΑ	1,2	2,7	2,4	0,7	3,8	0,8	0,4	0,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	2,5	3,3	8,5	2,5	2,8	1,8	1,3	1,2
ΓΑΛΛΙΑ	7,3	8,2	19,6	3,8	5,8	1,8	1,6	4,9
ΚΡΟΑΤΙΑ	2,2	4,8	9,4	1,4	8,7	1,5	1,2	1,0
ΙΤΑΛΙΑ	1,4	1,9	4,1	1,2	3,6	1,2	0,6	0,9
ΚΥΠΡΟΣ	1,9	2,7	6,1	1,3	7,1	2,4	0,4	0,9
ΛΕΤΟΝΙΑ	2,9	6,2	18,4	2,1	11,5	1,1	1,4	2,1
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1,3	2,9	7,1	1,5	9,1	1,0	0,7	1,0
ΛΟΥΞΕΜΒΟ ΥΡΓΟ	3,8	4,8	14,3	3,6	6,0	1,8	1,9	4,9
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1,6	3,8	4,8	1,8	9,6	2,0	0,9	0,5
ΜΑΛΤΑ	1,3	1,2	2,0	2,3	8,9	3,3	1,7	0,7
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,5	3,9	4,5	2,0	1,6	1,3	1,5	1,1
ΑΥΣΤΡΙΑ	5,2	8,7	19,5	3,0	7,0	1,5	1,9	4,2
ΠΟΛΩΝΙΑ	1,7	3,6	6,3	1,6	7,1	1,4	0,5	1,0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙ Α	4,9	6,6	10,9	4,8	7,3	2,9	3,3	3,9
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	1,8	3,8	3,5	1,7	7,3	1,6	0,4	1,6
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	2,6	3,7	8,0	3,0	7,9	2,1	1,3	1,6
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1,1	2,9	5,2	1,5	6,2	1,3	0,2	0,8
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	9,4	11,1	22,0	6,8	7,9	2,7	3,2	4,8
ΣΟΥΗΔΙΑ	6,0	6,7	13,6	5,7	4,7	1,5	2,6	4,2
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	3,4	5,2	5,7	4,3	4,6	1,8	2,7	1,3
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4,4	5,9	15,6	3,5	5,9	0,6	2,8	4,6
ΕΛΒΕΤΙΑ	3,9	5,9	13,8	3,9	5,8	1,5	2,0	6,2
ΤΟΥΡΚΙΑ	1,6	5,5	7,1	3,6	9,7	3,9	0,7	3,1

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 :ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 16.

ΧΩΡΕΣ Ε.Ε	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΒΕΛΓΙΟ	72.288	81.046	87.537	107.269	135.889	125.918	121.692	119.121	108.859	116.027	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	14,36	5,49	11,88	11,97	3,59	1,43	8,2	10,91	3,8	6,63	
ΓΑΛΛΙΑ	546.798	547.407	568.680	587.552	580.803	590.190	572.537	564.345	589.342	553.646	
ΕΛΛΑΔΑ	71,22	123,53	127,39	209,74	39,77	39,46			183,04	223,04	
ΙΣΠΑΝΙΑ	259.268	280.520	267.014	271.332	425.378	378.448	330.687	377.972	343.587	327.372	
ΙΤΑΛΙΑ	943.216	911.794	1.040.018	850.005	1.086.989	781.591	723.858	677.859	653.048	628.951	
ΚΥΠΡΟΣ	1,16	3,39	3,36	3,27	7,49	10,13	11,58	10,93	7,54		
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	5.427	6.861	7.795	3.945	5.357	3.619	1.497	962	1.998	1.010	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	135.800	129.000	114.130	136.540	171.730	184.460	173.160	156.540	146.400	126.200	
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	14.224	13.857	13.564	16.424	13.548	18.681	10.959	15.351	22.196	15.769	
ΠΟΛΟΝΙΑ	118.352	108.980	100.782	106.527	18.794	17.419	6.238	7.762	8.308	1.778	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	430,91	396,64	324,27	409,34	725,96	687,37	543,33	449,85	514,04	599,22	
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	10,7	11,76	12,75	12,41	4,15	4,24	6,05	7,2	2,06	1,91	
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	9,29	4,31	2,72	6,84	7,29	3,61	0,24	0,93	0,28	0,01	
ΤΣΕΧΙΑ	6.002	7.363	7.297	4.773							
ΝΟΡΒΗΓΙΑ		34.483	31.708	29.479	25.190	26.064	23.969	21.504	17.965	15.383	15.11
ΣΟΥΗΔΙΑ		27.724	14.129	10.012	9.620	15.492	18.706	23.798	32.798	34.110	33.65

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, 2011

